

Tarihte Rus Devrimi

Rus Devrimi insanlık tarihinin en önemli dönüm noktalarındandır. Bize bıraktığı en önemli miraslardan biri, örgütlü gücün, ekonomik, siyasal ve toplumsal yapı ve dinamikleri bilimsel yöntemle objektif bir biçimde analiz ederek, tarihin gelişimini yönlendirebileceği gerçeğidir. Şartlar olgunlaşmadan, kitleler değişimin gerekli, zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu kendi deneyimleriyle yaşayarak öğrenmeden, değişim sağlanamaz. Bozkır kurumadan, değil bir kıvılcım, insan kendisini yaksa bile bozkır tutuşmaz. Türkiye sosyalist hareket tarihinde şartlar olgunlaşmadan kendini feda etmiş inançlı insanların sayısı az değildir. Bozkır kurduğunda da kıvılcım olmazsa, otlar çürür gider.

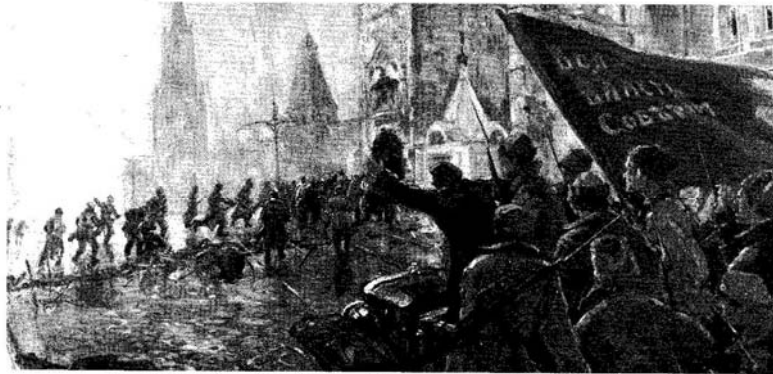
Bu yazı, bugün Türkiye'de yaşadığımız ve bazen yeterince farkında bile olmadığımız soruların, insanlık tarihinde önemli dönüm noktalarından biri olan Rus Devrimi'nde nasıl yaşandığının, son derece özet bir biçimde sorgulanması çabasıdır.

*Ölüyor Rus imparatorluğu ölüyor...
Artık ne Kışlık Saray'da eteklerin ipekli sesi,
Ne Paskalya Çanlarında duası Çar'ın
Ne Sibiryaya yollarında zincir ilintisi...
Ölüyor Rus imparatorluğu ölüyor...*

*Artık alevî billur kadehlerde ıslanmayacak
Kalın etli dudakları pomeşçiklerin,
Kara toprağın üstünde bir avuç kan gibi yatmayacak
Bakır sakalları açıktan ölen mujiklerin...*

Nazım Hikmet

Bir devrim, bir tarihçi bilim insanı tarafından birçok yönüyle ayrıntılı olarak incelenebilir ve bir tarih meraklısı keyifle bu kitabı okuyarak merakını giderebilir. Bir devrim bir de devrimciler tarafından incelenebilir. Bu incelemede her ayrıntı ele alınmaz. Ele alınan konular, kendi mücadelenizde çözüm aradığınız soruların geçmişteki bir devrimde nasıl ortaya çıktığı ve nasıl çözüldüğü, hangi hataların yapıldığı ve benzeri sorulardır. Söz konusu olan, reçeteler bulmak değil, yöntemi kavramaya çalışmak ve yaratıcı olmaktır; çünkü hiçbir devrim bir öncekinin benzeri değildir.

Rus Devrimi insanlık tarihinde yeni bir sayfa açtı, yeni bir dönemi başlattı.

Bu yazı, bugün Türkiye'de yaşadığımız ve bazen yeterince farkında bile olmadığımız soruların, insanlık tarihinde önemli dönüm noktalarından biri olan Rus Devrimi'nde nasıl yaşandığının, son derece özet bir biçimde sorgulanması çabasıdır.

Devrimin nesnel koşulları nasıl olgunlaştı? Devrim hangi toplumsal sınıflara dayanıyordu? Kitlelerin yaşam standartlarını değiştiren hangi gelişmeler yaşandı? Kitleler ne zaman ve niçin harekete geçti? Kitlelerin talepleri nasıl değişti? Devrim stratejisi neydi ve hayat bu stratejiyi nasıl değiştirdi? Aşamalı devrim anlayışı neydi? Devrimde bireyin rolü nasıldı? Devrimde determinizm-volontarizm diyalektiği nasıl işledi? Öncü parti nasıl oluştu ve bu partinin rolü ve yapısı nasıl biçimlendi? Partinin kitlelerle ilişkisi nasıldı? Devrimde müttefikler nasıl belirlendi? Emperyalistlerin saldırısı nasıl püskürtüldü? Yapılan hataları kim ve nasıl düzeltti?

Bu yazıda, üzerine binlerce kitap yazılmış Rus Devrimi, Türkiye'de bugün gündemimizde olan bu ve benzeri sorular ışığında özetle incelenmeye çalışıldı.

Rus Devrimi(1) insanlık tarihinde yeni bir sayfa açtı, yeni bir dönemi başlattı.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, Rusların eski takvimiyle, 24-25 Ekim (6-7 Kasım) 1917(2) günleri gerçekleştirilen Rus Devrimi ile kuruldu ve 1991 yılı aralık ayında dağıldı. İşçi sınıfını, köylülüğü, mazlum milletleri, baskı altındaki azınlıkları ve bir bütün olarak insanlığı emperyalizmden ve kapitalizmden kurtararak, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya yaratma doğrultusundaki büyük bir deneyim 1991 yılında sona erdi. Ancak Rusya'daki bu yenilgi, Rus Devrimi'nin insanlık tarihine katkılarını ortadan kaldıramaz, unutturamaz. Rus Devrimi, çok büyük başarılarıyla (ve bazı kaçınılmaz ve kaçınılmaz hatalarıyla), sınıfsız ve sömürsüz bir dünya mücadelesinin en önemli aşamalarından biridir. 100. yılında Rus Devrimi'ni bu anlayışla anıyoruz.

Troçki, ilk kez 1932 yılında yayımlanan *Rus Devrimi'nin Tarihi* isimli kitabının başında şunları yazıyor: "Devrimin bu tarihi, diğer tüm tarihte olduğu gibi, ilk önce neyin olduğunu ve nasıl olduğunu

Eric Hobsbawm, şöyle diyor: Rus Devrimi'nin "küresel yayılmasının, İslamiyet'in ilk yüzyılındaki fetihlerinden beri başka bir örneği yoktur." 1949 yılında dünya nüfusunun üçte biri komünistler tarafından yönetiliyordu.

anlatmak zorundadır. Ancak bu, yeterli değildir. Anlatımın kendisinden, niçin başka bir biçimde değil de böyle olduğu da açıklığa kavuşmalıdır."(3)

Hiçbir devrim, bir sonraki devrim için örnek veya reçete oluşturmaz. Ancak Rus Devrimi'nin incelenmesi, toplumsal dinamiklerin kavranabilmesine önemli katkılarda bulunabilir. Bu yazı Rus Devrimi'nin bazı özelliklerini bu gözle ele almaktadır.

Rus Devrimi ne yaptı?

2017 yılında, Rus Devrimi'nden 100 yıl sonra bir önceki yüzyıla baktığımızda, 1991 yılında yenilen Rus Devrimi'nden geriye neler kaldı? Rus Devrimi gerçekten yenildi mi? Devrim, 1991'den çok önce mi yenilmişti? Dünyanın emperyalist ülkeleri ve tüm ülkelerin burjuvaları, Rus Devrimi'nin defterini dürebildi mi?

Feodalizmden kapitalizme geçiş yüzyıllar aldı. Halbuki kapitalist üretim ilişkileri feodal düzenin bağrında yüzyıllar boyunca geliştikten sonra burjuvazinin iktidar mücadelesi başladı. Bu süreçte bile geriye gidiler yaşandı. 1815 yılında toplanan Viyana Kongresi, eski düzenin yeniden kurulduğunu ("restorasyon") ilan ediyordu. Başarılı olamadı; kapitalizm feodalizmi yendi.

Kapitalizmden sosyalizme geçiş çok daha zor bir süreçtir. Kapitalizm kendi mezar kazıcılarını yaratır. Bu mezar kazıcıları ilk başlarda işçi sınıfıydı; ancak emperyalist döneme geçişle birlikte emperyalist ülkelerin işçi sınıfları kapitalizmin payandalarna dönüştürülürken,

sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin halkları emperyalizmin mezar kazıcılarına dönüştü. Emperyalistler arasındaki paylaşım savaşları da sistemi zayıflattı ve zincirin zayıf halkası olan Rusya'da devrim olgunlaştı ve yapıldı. Ancak sosyalizmin kurulması, kapitalizmin ürünü olan insan malzemesiyle gerçekleştirilecektir. Siyasal iktidarın alınmasının ardından sosyalist üretim ilişkilerinin kurulmasının zorluklarının yanı sıra, sosyalist insanın yaratılması da ayrı ve daha zor bir süreçtir. Rus Devrimi, böylesine büyük görevleri, emperyalist kuşatma altındaki Sovyet halkının çok büyük fedakarlıklarıyla gerçekleştirmeye çalıştı. 1917-1991 dönemi, insanlık tarihinde kısa bir süre olmasına karşın, Rus Devrimi kapitalizmin aşılması mücadelesine önemli katkılarda bulundu. Bu katkıların bazıları şöyle özetlenebilir:

Rus Devrimi tüm dünyayı kısa bir süreç içinde sarsan ilk siyasal devrimdi. Büyük İskender dünyanın ancak bir bölümünü fethetti. Büyük Fransız Devrimi'nin etkileri uzun süre Avrupa ile sınırlı kaldı. Rus Devrimi, Latin Amerika'dan Çin'e, Afrika'dan Asya'ya büyük bir devrimci dalga yarattı; emperyalizmin ve kapitalizmin baskı ve sömürsü altındaki halklar için bir umut ve bazen güç kaynağı oldu. Rus Devrimi, kalıcı ve küresel etkileri açısından önceki tüm devrimlerden çok daha kapsamlı oldu. Eric Hobsbawm, bu konuda şöyle diyor: Rus Devrimi'nin "küresel yayılmasının, İslamiyet'in ilk yüzyılındaki fetihlerinden beri başka bir örneği yoktur." 1949 yılında dünya nüfusunun üçte biri komünistler tarafından yönetiliyordu.

Rus Devrimi ilk kez halkın iktidarını kurdu. Tarihte halk iktidarı kurmaya yönelik çeşitli girişimler vardır. Bu alanda geçmişte kısa süreli başarılar da gerçekleşti. Ancak bunların hepsi yenilgiyle sonuçlandı. Rus Devrimi ilk kez, sınıfsız ve sömürsüz bir dünyayı amaçlayan bir halk iktidarı kurdu. Halkın örgütlenmesinde yeni bir model olan "sovyet"i 1905 Rus Devrimi yarattı ve ardından 1917 Şubat Devrimi sonrasında bu model Rusya'da ve ardından çeşitli ülkelerde yaygınlaştı.

Rus Devrimi, baskı ve sömürüye karşı mücadeleyi azmini ve kararlılığını güçlendirdi. Tarihte başkalarının baskısı ve sömürsüne karşı direnen ve ayaklanan çok sayıda insan ve hareket oldu. Özellikle emperyalizm çağında emperyalist ülkelerin artan gücü, ezilen ve sömürülen halkların direncini kırmıştı. Rus Devrimi, yalnızca kendi ülkesindeki gericiilere ve sömürücülere değil, aynı zamanda 10'dan fazla emperyalist güce karşı da başarılı bir devrim yaptı. Emperyalizme karşı başarılı bir savaş verildi; emperyalizm ve kapitalizm geriletildi. Rus Devrimi'nin başarısı, dünyanın her köşesinde baskı ve sömürüye karşı mücadele edenlerin coşkusunu, azmini, kararlılığını artırdı.

Rus Devrimi, insanlığı faşizmden kurtardı. İkinci Dünya Savaşı'nda Alman ordularının belkemiği 1942/43 kışında Stalingrad önlerinde kırıldı. 200 binden fazla Alman askeri öldürüldü, 90 bini esir alındı. Kızıl Ordu'nun Alman Ordusu'na indirdiği ikinci darbe, 1943 yazında Kursk Savaşı'nda oldu. Alman ordusu ölü ve yaralı olarak 500 binden fazla askerini yitirdi. Kızıl Ordu, önüne kattığı Alman askerlerini eze eze Berlin'e kadar geldi; on binlerce insanı toplama kamplarından, milyonlarca insanı ve çok sayıda ülkeyi faşizmin zulmünden kurtardı. Kızıl Ordu'nun bu büyük başarıları olmasaydı, Amerikan, İngiliz ve Fransız birliklerinin 6 Haziran 1944 günü başlattığı Normandiya çıkartması yapılamazdı, faşizm yenilemezdi.

Rus Devrimi, tüm dünyada işçi haklarının geliştirilmesini, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarına önemli siyasi ve ekonomik hakların verilmesini sağladı. Rus Devrimi'nin özellikle Avrupa ülkelerine yayılacağı korkusu, sermayedar sınıfları ve devletleri ciddi

biçimde ürküttü ve işçi sınıflarına önemli ekonomik, toplumsal ve siyasi hakların verilmesinde etkili oldu. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 1919 yılı mart ayında kurulan Komünist Enternasyonal'in korkusuyla yaratıldı. Sosyal refah devleti, Sovyetler Birliği'nin işçileri etkilemesi kaygısıyla oluşturuldu.

Rus Devrimi, sömürgelerin kurtuluşunun önünü açtı. Rus Devrimi'nin emperyalizme karşı başarıları ve özellikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında sömürge halklarının kurtuluş mücadelesine verdiği ekonomik ve askeri destek, sömürgelerin kaderinin değiştirilmesinde etkili oldu. Sovyetler Birliği'nin bağımsızlığını yeni kazanmış eski sömürgelere verdiği destek de dünyanın kaderini etkiledi. Örneğin, Vietnam halkının 1960'lı ve 1970'li yıllarda ABD emperyalizmine indirdiği darbeye Sovyetler Birliği'nin ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin desteği çok önemliydi.

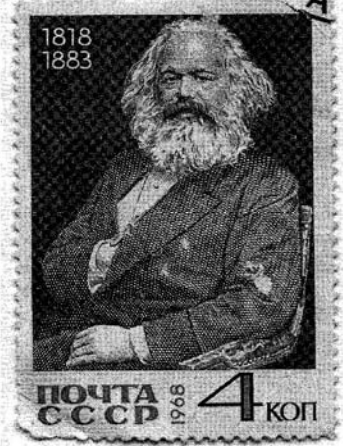
Rus Devrimi, ABD emperyalizmini kontrol altında tuttu. Sovyetler Birliği olmasaydı, ABD emperyalizmi İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünyayı istediği gibi biçimlendirmeye kalkardı. Sovyetler Birliği'nin varlığı, ABD emperyalizminin dünya hakimiyeti hırsını dizginledi, dünyada demokrasinin geliştirilmesine önemli katkılarda bulundu.

Sovyetler Birliği, Cumhuriyet döneminde de Türkiye'nin bağımsızlığını güçlendirecek ve sanayileşmesine katkı yapacak önemli yardımlarda bulundu. Ayrıca, Rus Devrimi olmasaydı, Çarlık Rusyası'nın emperyalist ülkelerle imzaladığı antlaşmalara 1917 Şubat Devrimi sonrasında sadık kalan hükümetler, Boğazlar'a ve İstanbul'a saldıracaktı.

Rus Devrimi, geri bir ülkeden ABD emperyalizmi ile yarışabilen bir ülke yarattı. Çarlık Rusyası, dünya gericiliğinin merkezidi. 1815 yılında önce Rusya, Avusturya ve Prusya arasında imzalanan ve ardından kıta Avrupası'nın diğer ülkelerinin de katıldığı Kutsal İttifak, her ilerici hareketi ezme temel amaç kabul etmişti. Sovyetler Birliği ise dünyanın ilerici ve devrimci güçlerinin merkezi oldu. Geri bir tarım toplumu olan Çarlık Rusyası, Rus Devrimi sonrasında sosyalizm sayesinde

dünyaya ilk uydusu ve ardından ilk insanı gönderen, ABD'nin elindeki nükleer silah tekeli kırılan ülkeydi. Rus Devrimi, bilimi sermayenin egemenliğinden kurtardı; halkların hizmetine verdi.

Rus Devrimi, Marx'ın unutulmasını önledi ve bilimsel sosyalizmi geliştirdi. Karl Marx 1883 yılında öldü. Yoldaşı Friedrich Engels'in büyük çabalarıyla, çeşitli ülkelerde kurulan sosyal demokrat veya sosyalist partiler ve işçi partilerinde Marksizm etkili oldu. Özellikle Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin 1891 yılındaki Erfurt Kongresi'nde kabul edilen program Marksist çizideydi. 1889 yılında kurulan İkinci Enternasyonal'de de Marksizm etkiliydi. Ancak özellikle 1895 yılında Engels'in ölümünden sonra, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının kapitalist düzene eklenmesi ve kapitalizmin mezar kazıcıları olmaktan çıkıp kapitalizmin payandalarına dönüşmesinin ideolojik plandaki etkisi, revizyonizm olarak ortaya çıktı. Avrupa sosyalistleri Marksizm'den koşturdu ve emperyalizmi destekleyerek kapitalizmle uzlaştı. Rus Devrimi olmasaydı ve Sovyetler Birliği döneminde bilimsel sosyalizm konusunda araştırmalar yapılmazdı, Karl Marx unutulacak, belki de yalnızca sosyal düşünce tarihçilerinin ilgileneceği ilginç bir düşünür olarak kalacaktı. Marx'ın basılı eserlerinin ve notlarının derlenerek ki-

Rus Devrimi olmasaydı ve Sovyetler Birliği döneminde bilimsel sosyalizm konusunda araştırmalar yapılmazdı, Karl Marx unutulacak, belki de yalnızca sosyal düşünce tarihçilerinin ilgileneceği ilginç bir düşünür olarak kalacaktı.

Rus Devrimi, köylülüğün nüfusun yüzde 80'inden fazlasını oluşturduğu geri bir ülkede sosyalizmi kurmaya çalıştı.

taplarının yeniden basılmasını Sovyetler Birliği sağladı. Lenin'in ve diğer Sovyet düşünürlerinin katkılarıyla da bilimsel sosyalizm daha da geliştirildi. Rus Devrimi olmasaydı, Vladimir İlyiç Ulyanov'un (Lenin) katkıları da ancak özel ilgi alanı o yıllar olan bazı tarihçilerce bilinecekti.

Rus Devrimi nasıl başarılı olabildi?

Ünlü tarihçi Eric Hobsbawm, **Aşırılikler Çağı, Kısa 20. Yüzyıl (1914-1991)** isimli kitabında, Rus Devrimi'nin ayakta kalabilmesini üç önemli nedene bağlamaktadır. Birinci neden, 600 bin üyeli, merkeziyetçi, disiplinli ve güçlü bir Komünist Partisi'nin varlığıdır. İkinci neden, köylüye toprak verilmesidir. Üçüncü neden ise, "bir devlet olarak Rusya'yı bütünlük içinde tutabilecek ve tutmayı arzulayan tek hükümetin" Bolşevik yönetimi olduğunun yaygın biçimde kabulüdür. Örneğin, yeni Kızıl Ordu'nun inşasında çok büyük katkıları olan vatansever Rus subaylarının (Çarlık Ordusu subaylarının) önemli desteğinden yararlanmak başka türlü mümkün olamazdı. Hobsbawm'a göre, 1917-1918 yıllarında Rusya için var olan seçenekler, liberal-demokratik bir Rusya ile liberal olmayan bir Rusya arasında değildi. Var olan seçenek, Rusya'nın varlığının devamı ile Avusturya-Macaristan ve Osmanlı gibi eski ve yenilmiş imparatorlukların kaderi

olan dağılıma arasındaydı. Bolşevik Devrimi, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı'dan farklı olarak, eski Çarlık devletinin çok-milliyetli topraklarının bütünlüğünü en azından 74 yıl daha korudu.(4)

Rus Devrimi ne yapamadı?

Rus Devrimi, köylülüğün nüfusun yüzde 80'inden fazlasını oluşturduğu geri bir ülkede sosyalizmi kurmaya çalıştı. Kapitalizm, Marx'ın ilkel birikim veya temel birikim adını verdiği süreci, korsanlıkla, İnk ve Aztek hazinelerini ve sömürgeci yağmalayarak, köylülüğü büyük ölçüde tasfiye ederek gerçekleştirmişti. Sanayileşme de bu süreçte başarılı olmuştu. Rusya'da sanayileşme görevinin sıkıntıları Bolşeviklerin(5) omuzlarına yıkıldı. Sosyalizm, sanayileşmiş bir toplumda üretim araçları mülkiyetini değiştirerek insanların yaşam standartlarını yükseltmek yerine, kalkınmak, sanayileşmek ve köylülükten kurtulmak görevleriyle karşı karşıya kaldı.

Rusya bu süreçte, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından büyük bir iç savaş ve emperyalist saldırıya yaşadı. Ayrıca iç isyanlar da oldu. İkinci Dünya Savaşı'nda da insanlığı faşizmden kurtarıırken 20 milyondan fazla insanını kaybetti. İnsanların yaşam standartlarını yükseltme amacıyla girilen mücadele, bu savaşlardan büyük zarar gördü.

Sovyetler Birliği, ayrıca, emperyalizmin sömürü kaynaklarını, siyasi ve ekonomik gücünü sınırlandırabilmek amacıyla birçok ülkeye ekonomik ve askeri yardım yaptı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünya politika sahnesinde etkili bir oyuncu olduğunda, diğer sosyalist ülkelere, kapitalist olmayan yolu benimseyen ülkelere ve yalnızca anti-emperyalist bir tavır takınan ülkelere önemli ekonomik ve askeri yardımlarda bulundu.

Sovyetler Birliği, özellikle Soğuk Savaş döneminde elindeki olanakların önemli bir bölümünü savunma harcamalarına ayırmak zorunda kaldı. Emperyalist ülkelerin savunma harcamaları ekonomiye kısa vadede bir canlılık getirir ve sömürü olanaklarını artırırken, Sovyetler Birliği'nin savunma harcamaları ekonomik gelişmeyi zorlaştırdı.

Sovyetler Birliği'nin yetersizlikleri, bu zorluklar ve olanaksızlıklar dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Bu etmenler, kapitalist sistemin zayıf halkası olan Rusya'da sosyalizmi kurma mücadelesinin de zayıf kalmasına neden oldu. Ayrıca, kaçınılmaz eksikliklerin yanı sıra, ders çıkarılması gereken hatalar da yapıldı. Rus Devriminde şartların zorlamasıyla yapılan bazı işlerin, evrensel doğrularmış gibi sunulması bu hataların etkisini artırdı.

Devrime karşı saldırıların acımasız olması, devrimin de acımasız olmasına yol açtı. Beyaz teröre karşı kızıl terör uygulandı.

1905 yılında ortaya çıkan "sovyet" modeli amaçlandığı biçimde işletilmedi ve bürokratik bir yapıya dönüştü. Parti bürokratlaştı ve kitlelerden koptu. Burjuva demokrasisini aşmış bir demokrasi hayata geçirilemedi.

Bolşevik Partisi'nin en tecrübeli ve bilinçli kadrolarının büyük bölümü, iç savaşta ve emperyalist saldırıya karşı vatan savunmasında kendisini feda etti. Bir süre sonra, parti üyeliği ve yöneticiliği, düzen içinde yükselmenin bir aracına dönüştü.

Lenin'in ölümünden sonra, Bolşevik Partisi içindeki farklılıkların giderilmesi konusunda zora başvuruldu; Bolşevik Partisi'nin devrimi gerçekleştiren önder

kadrolarının büyük çoğunluğu Stalin döneminde öldürülerek tasfiye edildi.

1928 yılındaki "kültür devrimi" girişiyle "sosyalist insan" yaratılmaya çalışıldı; ancak bu girişim başarısızlıkla sonuçlandı. Yukarıda özetlenen nedenlerle halkın refah düzeyinin gerektiği gibi yükseltilememesi, kapitalist tüketim toplumunun anti-komünist propagandalarının etkisini artırdı.

Dünyada sosyalizmin yayılmasına önemli katkılarda bulunan Sovyetler Birliği, 1920'li yılların başlarından itibaren tek ülkede sosyalizmi gerçekleştirme politikasını benimsedi ve daha sonraki yıllarda Komünist Enternasyonal ve diğer ülkelerdeki sosyalist hareketler, Sovyetler Birliği'nin dış politikasının araçlarına dönüştürüldü. Birçok ülkede sosyalist/komünist olmak, Sovyetler Birliği'nin ajanı olmak biçiminde algılandı. Bu algı, birçok ülkedeki sosyalizm mücadelesini sıkıntıya soktu.

Marx ve Rus Devrimi

Karl Marx 1870'li yılların başlarından itibaren Avrupa işçi sınıflarından umudunu kesti ve Rusya, ABD ve İrlanda'daki (sömürgelerdeki) gelişmelere odaklandı; devrimi buralarda bekledi. Yaşamının son yıllarında Rusça öğrenmesi de bu nedene bağlıydı.

Marx 1 Eylül 1870 tarihinde arkadaşı Friedrich Adolph Sorge'a yazdığı mektupta Rusya'da beklediği sosyal devrime dikkat çekerek şöyle diyor:

"Prusyalı aptalların görmediği şey, 1866 yılındaki savaşın Prusya ile Fransa arasındaki savaşa yol açması gibi, bugünkü savaşın da aynı şekilde kaçınılmaz olarak Almanya ile Rusya arasında bir savaşa yol açtığıdır. Tipik 'Prusyacılık' Rusya ile ittifak yapmadan ve ona boyun eğmeden hiçbir zaman var olmamıştır ve hiçbir zaman var olamaz. Ve bu tür 2 no.lu bir savaş Rusya'da kaçınılmaz sosyal devrimin ebesi olacaktır."

Rusya'da kırsal bölgelerde arazinin önemli bir bölümü köyün ortak mülkiyetindeydi ("obshchina": köy komünü) ve ailelerin nüfusuna göre köy yönetimi tarafından ekmesi için köylülere pay ediliyordu. Bu ortak mülkiyetten sosyalizme

geçme umudu önce Alexandr Herzen (1812-1870) tarafından dile getirildi. Lenin'i de çok etkilemiş olan Nicholas Chernyshevsky (1828-1889) de Rus köy komününün sosyalizmin olası nüvesi olabileceğini düşünüyordu. Marx ve Engels ise bu konuyu 1882 yılında ele aldı.

Komünist Manifesto'nun 1882 yılında Rusça basımına Marx ve Engels imzasıyla yazılan önsözde şu değerlendirme yer alıyordu:

"Komünist Manifesto'nun amacı, modern burjuva mülkiyetinin yaklaşılmakta olan kaçınılmaz tasfiyesinin ilanıydı. Ancak Rusya'da, gelişmeye ancak başlayan ve hızla olgunlaşmakta olan kapitalist dolandırıcılık ve burjuva mülkiyetiyle yüz yüze, toprakların yarısından fazlasının köylülerin ortak mülkiyetinde olduğunu görüyoruz. Şimdiki soru şu: Büyük ölçüde zayıflatılmış olmasına karşın hâlâ ilkel bir ortak toprak mülkiyeti biçimi olan Rus obshchina'sı (köy komünü, YK), daha yüksek bir Komünist ortak mülkiyet biçimine doğrudan geçebilir mi? Yoksa, bunun tam tersine, önce Batı'nın tarihsel evrimini oluşturan aynı tasfiye sürecinden geçmek zorunda mıdır?"

"Bugün buna verilebilecek mümkün tek yanıt şudur: Eğer Rus Devrimi Batı'daki proleter devrimi için bir işaret oluşturabilirse ve böylece her ikisi birbirini tamamlarsa, toprakta mevcut Rus ortak mülkiyeti bir komünist gelişme için bir başlangıç noktası olarak değerlendirilebilir."

Marx ve Engels'in beklentisi, Rus Devrimi'nin Batı'daki proleter devriminin işareti olmasıydı. Aşağıda ele alınacağı gibi, Bolşeviklerin beklentisi ve umudu da Ekim Devrimi'nin dünya devriminin başlatıcısı olmasıydı.

Rusya'da halkın durumu

Rusya'da ilk kapsamlı nüfus sayımı 1897 yılında yapıldı. Bu tarihte Rusya'nın nüfusu 125 milyonu. Ayrıca, Rusya'ya bağlı olan Finlandiya'da da yaklaşık 2,5 milyon kişi yaşıyordu. 1897 yılında nüfusun yalnızca %15'lik bölümü kentlerdeydi. Ülkede yarım milyonun üzerinde köy vardı; köy başına ortalama nüfus 200'dü.

Ülkede alkol bağımlılığı ve bulaşıcı hastalıklar yaygındı.(6) 1914 yılındaysa Rusya'nın nüfusu 159,2 milyonu ve bu nüfusun yüzde 82'si köylerde yaşıyordu.

1917 yılında ücretlilerin sayısı 18,5 milyonu. Bu ücretliler içinde sanayi işçilerinin sayısı ise yalnızca 3,5 milyonu. Ulaştırma 1,3 milyon, inşaat 1,3 milyon ve tarımda 4,5 milyon ücretli vardı. Ancak özellikle St. Petersburg (daha sonra, Petrograd ve ardından Leningrad) ve Moskova'da büyük işletmelerde çok sayıda işçi çalışıyordu. İşçilerin önemli bir bölümü ilk kuşak işçiydi ve köyle bağlarını sürdürüyorlardı. İşçileri koruyucu mevzuat yok gibiydi. İşçilerin çalışma ve yaşama koşulları çok kötüydü; işçilerin siyasi ve sendikal örgütlenmelerine izin verilmiyordu.

Rus İmparatorluğu, 20. yüzyılın başında çok-etnisiteli, çok-milliyetli bir devlettir. Çarlık Rusyası'nın en son ve en güvenilir nüfus sayımı olan 1897 sayımına göre, nüfusun yüzde 44,3'ü Rus, yüzde 17,8'i Ukraynalı, yüzde 4,7'si Beyaz Rus'tu. Polonyalıların oranı yüzde 6,3, Yahudilerin oranı yüzde 4,0, Kazakların oranı yüzde 3,1, Özbeklerin oranı yüzde 1,4, Volga Tatarları'nın oranı yüzde 1,5, Azerilerin oranı yüzde 1,2 ve Başkırtların oranı yüzde 1,1 idi. Bunların dışında 100'e yakın etnisite vardı. Özellikle Rusya'da kapitalizmin gelişmesiyle birlikte, Rus olmayan halklar üzerindeki şoven baskı artmıştı; Rusya, "milletlerin hapisanesi" olarak tanımlanıyordu.

Rusya'da köylüler, Rusya'nın Kırım Savaşı'nda yenilmesinin ardından, 1861 yılında serflikten kurtulmuştu; ancak toprağa sahip olabilmek için ödemeleri ge-

Rusya'da kırsal bölgelerde arazinin önemli bir bölümü köyün ortak mülkiyetindeydi. Bu ortak mülkiyetten sosyalizme geçme umudu önce Alexandr Herzen (1812-1870) tarafından dile getirildi.

reken büyük paralar, köylülüğü daha da yoksullaştırmıştı. "Obshchina" adı verilen köy komünleri de tehdit altındaydı. Köylüler, 1773-75 yıllarındaki büyük Pugachev Ayaklanmasından beri sessizdi.

Rusya'da işçiler, köylüler ve Ruslar dışındaki etnisiteler Çarlık yönetiminden hoşnut değildi. 1904-1905 Rus-Japon Savaşı ve ardından Birinci Dünya Savaşı, bu hoşnutsuzluğu had safhaya çıkarttı.

Bu özellikleriyle Rusya, dünya kapitalist zincirinin en zayıf halkasını oluşturuyordu.

Rusya'da halkın sorunlarına çözüm bulma girişimini Narodnikler başlattı. 1874 yılı yazında binlerce Narodnik köylere giderek, köylüleri örgütlemeye ve eyleme çekmeye çalıştı. (7) Ancak birçok yerde bu kişiler köylüler tarafından güvenlik güçlerine ihbar edildiler. Köylülerin bu şekilde davranmasını korkuya bağlayan Narodnikler, bireysel terör eylemleriyle devletin zayıflığını göstermeye ve böylece köylüleri ayaklandırmaya çalıştı. Narodnikler, 1881 yılında Çar II.Aleksandr'ı öldürmelerine karşın, amaçlarını hayata geçirmede başarısız kaldılar. Köylülerin çoğu Çar'ı hâlâ bir kurtarıcı olarak görüyordu.

19. yüzyılın son çeyreğinde Avrupa ülkelerinde sosyal demokrat veya sosyalist partiler kuruldu. Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin 1891 yılındaki Erfurt Kongresi'nde kabul edilen program, Marksist örgütlenme başarısı, diğer ülkelerdeki sosyal demokrat partilerin yapısını ve işleyişini de etkiledi. 1889 yılında kurulan İkinci Enternasyonal'de de Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin ideolojik önderliği gelişti. Emperyalist ülkeler, sömürgelerde ve yarı-sömürgelerde el koydukları ekonomik artığın bir bölümünü kendi işçi sınıflarına aktarıırken, bu işçi sınıflarına legal çalışma olanağı da sağladılar. Bazı sosyal demokrat partilerde ve özellikle hem seçimlerde önemli başarı sağlayan ve hem de çok sayıda dernek, kulüp ve kooperatifi kontrol eden Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nde kapitalizmin kendiliğinden yıkılacağı ve kapitalist sistem içinde gerçekleştirilmiş işçi örgütlenmesinin sosyalizme yönelebileceği umudu yerleşti.

Bu süreçte 1898 yılında Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi kuruldu. Çarlık polisi bu örgütlenmeyi derhal dağıttı; ancak Marksizmi benimseyen çevreler ilişkilerini sürdürdüler ve 1903 yılında bir kongre toplayabildiler.

1905 Devrimi

1904-1905 Rus-Japon savaşı hem Çarlığı zayıflattı hem de özellikle işçilerin çalışma ve yaşama koşullarında önemli kötüşmelere yol açtı. Zayıf iktidar ve mutlak yoksullaşma, 1905 yılında herhangi bir siyasi örgütün önderliği, yöneticiliği veya tahriki olmadan, bir ayaklanmaya dönüştü. Önce yaygın grevler oldu. Bu grevlerde grev komiteleri kuruldu. Fabrikalardaki grev komiteleri arasında kent ölçeğinde bir eşgüdümün sağlanması amacıyla, fabrikalarda her 500 işçi başına 1 delege seçilerek, "sovyet" adı verilen bir üst örgütlenmeye gidildi. İlk sovyet toplantısı St.Petersburg'da 13 Ekim 1905 günü gerçekleştirildi.

Bu süreci büyük bir ihtiyatlılıkla izleyen köylüler, bir süre sonra ayaklanmaya ve büyük toprak sahiplerinin topraklarına el koymaya başladılar. Köylüler Pugachev isyanından sonra ilk kez kitle eylemlerini göze aldı.

Bu ayaklanmalar Çar'a geri adım attırdı. Çar, bazı demokratik talepleri kabul etti ve köylülerin serflikten kurtuluş karşılığında ödemeleri gereken paradan kalan borçlarını iptal etti. Ancak daha sonra demokratik haklara ve örgütlere karşı saldırıyı örgütledi.

Devrim kanla bastırıldı. St.Petersburg Sovyeti'nin son başkanı Troçki'nin verdiği rakamlara göre, 9 Ocak 1905 – 17 Nisan 1906 arasında 14 bin kişi öldürüldü. 20 bin kişi yaralandı. Yaralananlardan da ölenler oldu. 70 bin kişi tutuklandı veya sürgüne gönderildi.

İşçi sınıfının 1905 Devrimi'nde ortaya çıkan gücü, hem Rus burjuvazisini ürküttü ve onu Çarlık düzenine daha fazla yaklaştırdı, hem de 1917 Devrimlerini hazırladı.

1905 Devrimi'nin yenilgiye uğraması sonrasında Rusya'da bir baskı dönemi başladı. Yeni devrimci dalga, Birinci Dünya Savaşı'nın yıkıntıları temelinde yükseldi.

Birinci Dünya Savaşı

Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları, kapitalizmin emperyalizm aşamasında başka ülkelerin sömürülmesinden pay aldılar ve kapitalizmin mezar kazıcılığından kapitalizmin ve emperyalizmin payandalarına dönüştüler. Kapitalizmin küresel ve çevrimsel krizleri, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının çalışma ve yaşam koşullarında geriye gidüşlere yol açıyorsa da bu etki sınırlı kaldı. Ancak Birinci Dünya Savaşı öylesine kapsamlı bir yıkıma yol açtı ki, emperyalist ülkelerde bile devrimci durum ve devrimci kriz ortaya çıktı.

Birinci Dünya Savaşı emperyalistler arasında bir savaşı; amaç sömürgelerin yeniden paylaşılması ve Osmanlı Devleti'nin parçalanmasıydı.

İşçi sınıfının 1905 Devrimi'nde ortaya çıkan gücü, hem Rus burjuvazisini ürküttü ve onu Çarlık düzenine daha fazla yaklaştırdı, hem de 1917 Devrimlerini hazırladı.

Birinci Dünya Savaşı emperyalistler arasında bir savaştı; amaç sömürgelerin yeniden paylaşılması ve Osmanlı Devleti'nin parçalanmasıydı.

Savaş eğilimleri yıllar öncesinde ortaya çıktı. Sosyal demokrat partiler, çıkabilecek bir savaşa karşı tavır aldı. İkinci Enternasyonal'in 1907 yılındaki kararı şöyleydi: "Eğer herhangi bir yerde savaş çıkarsa, görevleri, bu savaşın hızlı bir biçimde sona ermesi için müdahale etmek ve tüm güçleriyle, savaşın yarattığı ekonomik ve siyasi krizden, kitleleri harekete geçirmek ve böylece kapitalist yönetimin çöküşünü hızlandırmak için yararlanmaktır."

Savaş çıktığında sosyal demokrat partiler aldıkları karara uygun davranmadı. İkinci Enternasyonal kararına rağmen, Sırbistan sosyalistleri ve Rus Bolşevikleri dışında savaşa karşı çıkan olmadı. İtalya savaşa girince İtalyan sosyalistleri de savaşa karşı çıktı. Plekhanov ve Kropotkin dahil geniş bir cephe kendi devletini destekledi. Kautsky, kuşkulu bir tavır aldı.

Birinci Dünya Savaşı başında herkes kısa bir savaş bekliyordu. Önderindeki örnek, çok kısa süren 1870 Prusya-Fransa savaşıydı.

Birinci Dünya Savaşı 1914 yılında başladı. Bir tarafta Fransa, İngiltere ve Rusya vardı. Bu gruba, 6 Nisan 1917 tarihinde (Rusya'daki 1917 Şubat Devrimi'nden bir ay sonra) ABD de katıldı. Diğer tarafta, önce Almanya ile Avusturya-Macaristan vardı. Daha sonra Osmanlı İmparatorluğu ve Bulgaristan bu gruba dahil oldu.

Savaşla birlikte tüm ülkelerde milliyetçi dalga yükseldi. Savaşa karşı çıkanlar tecir edildi ve hatta saldırıya uğradı. Rusya'da Bolşevikler büyük sıkıntı

yaşadı. Ancak savaşın yol açtığı büyük tahribat ortaya çıkınca ve savaş karşıtlığı yaygınlaşınca, Bolşeviklerin 1914 yılında aldıkları karar onların halkın gözündeki itibarlarının artmasında etkili oldu.

Birinci Dünya Savaşı, bir yüzyıla yakın süredir dünyanın önde gelen devletlerinin aynı anda katıldığı, uzun, çok büyük insan kayıplarına ve maddi kayıplara yol açan ilk büyük savaştı. Bu uzun ve kapsamlı topyekün savaş, Rusya'da hem tüm halkın ciddi biçimde yoksullaşmasına neden oldu, hem de devletin olanaklarını tüketti, devleti iyice zayıflattı.

1914 yılında Rus ordusu 1,4 milyon kişiden oluşuyordu. Hemen ilan edilen seferberlikle 4 milyon kişi daha askere alındı. Savaş süresince 15 milyondan fazla insan askerlik yaptı. 1917 yılı Ocak ayında asker sayısı 6,9 milyondtu.(8)

Rus Devleti, savaş sürecinde bu orduyu gerektiği gibi donatamadı, besleyemedi, yönetemedi. Osmanlı Ordusu'nun Çanakkale zaferi, Fransa ve İngiltere'nin Rusya'nın askerî gereksinimlerini karşılamasına engel oldu ve Rus ordularının yenilgisini kolaylaştırdı.

Rusya'nın savaş meydanlarındaki kayıpları 1.700.000 ölü ve 4.980.000 yaralıydı. Ayrıca 2 milyon dolaylarında sivilin de savaş nedeniyle öldüğü tahmin edilmektedir. Yaşanan yenilgiler sonucunda 1916 yılına gelindiğinde, halkın ve askerinin, hükümete güveni kalmamıştı; 1914 yılındaki savaş coşkusu yerini savaşın nasıl olursa olsun bir an önce sona ermesi isteğine bırakmıştı.

Rus Devleti, savaş koşullarında gerekli kaynakları yaratabilmek için halka daha fazla yükleniyordu. Bu sıkıntılara, ulaştırma alanında yaşanan büyük sorunlar da eklenince, işçilerin, köylülerin ve üzerlerindeki milli baskı savaş sürecinde daha da artmış olan Ruslar dışındaki milliyetlerin tepkileri arttı. İngiltere, Fransa ve Almanya'da Birinci Dünya Savaşı döneminde işçilere çeşitli kolaylıklar sağlandı ve sendikalar aracılığıyla yönetime katılma araçları yaratıldı. Rusya'da böyle bir uygulamanın olmaması işçilerin tepkilerini daha da yoğunlaştırdı.

Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'da yetişkin erkek nüfusun sekizde biri, Fransa'da beşte biri öldü. Ayrıca milyonlarca insan sakat kaldı.

Savaş meydanlarında ölenlerin toplam sayısının 10 milyon olduğu tahmin edilmektedir. 1,8 milyon Alman, 1,7 milyon Rus, 1,4 milyon Fransız, 1,3 milyon Avusturya-Macaristan, 740 bin İngiliz ve 615 bin İtalya askeri hayatını kaybetti. 1916 Şubat-Temmuz döneminde Almanların Verdün'deki başarısız saldırısında cepheye sürülen 2 milyon askerin 1 milyonu öldü. İngilizlerin Saone Savaşı'ndaki saldırısının maliyeti 420 bin ölüydü. Bu askerlerin 60 bini ilk günde öldürüldü. Savaşa doğrudan katılmayan halk kitleleri de ciddi bir mutlak yoksullaşma yaşadı. Dünya tarihinde ilk kez böylesine bir topyekün tahribat söz konusuydu.

Bu gelişmelere bağlı olarak, savaşın ilk yıllarında hâkim olan şoven dalga yerini toplumsal tepkilere bıraktı. Bazı ülkelerde fabrikalardaki işçiler düzen dışı örgütlenmelere gittiler. Fransız, İngiliz, İtalyan, Alman ve Rus ordularında da asker ayaklanmaları yaşandı.

Emperyalistler arasında sömürgelerin yeniden paylaşımı için gündeme gelen savaş, kapitalizmin yıkılmasının koşullarını olgunlaştırdı.

Aşamalı devrim tartışması

Bu dönemde Rusya sosyalistleri arasında yaygın kabul gören anlayış, Rusya'da aşamalı bir devrimin gerekliliğiydi. Georgi Plekhanov şöyle diyordu: "Beyaz sosyalizm pastasının pişirilebileceği onu Rus tarihi henüz öğütmedi."

Rus Devrimi, Bolşevik Partisi olmasaydı gerçekleştirilemez ve korunamazdı. Bolşevik Partisi ise öncelikli olarak Lenin'in eseridir.

Rusya'da halkın dörtte üçü köylerde yaşıyordu ve köylülerin beklentisi, büyük toprak sahiplerinin ellerindeki toprakların devletin ortak mülkiyetine değil, kendi özel mülkiyetlerine veya köyün ortak mülkiyetine ("obshchina") dönüştürülmesiydi. Ayrıca Rusya'da ekonomik gelişme, kitlelerin çalışma ve yaşam standartlarının hemen yükseltilmesine olanak sağlayacak düzeyde değildi. Bu durumda, Çarlığın devrilmesi sonrasında iktidarın burjuvazi tarafından alınması, Rusya'da ekonomik gelişmenin burjuvazi eliyle sağlanması, bu süreçte köylülüğün büyük bölümünün geriliktan kurtulmasının ve işçilere dönüşmesinin gerçekleştirilmesi ve ardından sosyalist devrimin yapılarak siyasal iktidarın ve üretim araçları mülkiyetinin değiştirilmesi programlanıyordu.

Bu anlayışı 1917 Nisan'ında Lenin değiştirdi.

Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinde nüfusun çoğunluğunu işçi sınıfının oluşturduğu koşullarda doğrudan işçi sınıfı iktidarına ve üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyete geçiş mümkündü. Lenin, Rusya'da burjuvazinin zayıflığını, otokrasiyle (Çarlıkla) ittifakını ve 1905 Devrimi sonrasında işçi sınıfı korkusunu değerlendirerek, işçilerle köylülerin ve Rus olmayan halkların ittifakı temelinde sosyalizm doğrultusunda gelişme tezini uyguladı. Moğolistan'da 1921 yılında ise, sosyalist Sovyet Rusya'nın yardımıyla, çoban toplumundan sosyalizme geçiş projesi gerçekleştirildi.

Tarihte bireyin rolü ve Lenin

Rus Devrimi, tarihte bireyin rolü açısından da son derece ilginçtir.

Özetle; Lenin olmasaydı Rus Devrimi olmazdı, insanlık tarihinde yeni bir sayfa açılmazdı.

Rus Devrimi, Bolşevik Partisi olmasaydı gerçekleştirilemez ve korunamazdı. Bolşevik Partisi ise öncelikli olarak Lenin'in eseridir. Lenin'in belirleyici önemdeki birinci katkısı, devrim yapma niyet ve gücüne sahip bir partiyi, o dönemde yaygın kabul görmüş modele karşı çıkararak, oluşturmasıdır; devrimci hareketin önkoşulu olan devrimci teoriyi geliştirmesidir.

Marx hayatında günümüzün klasik siyasi partilerinden hiçbirine üye olmadı. 1864 yılında kurulan Uluslararası İşçiler Birliği (International Workingmen's Association, I. Enternasyonal) de günümüzün siyasi partilerinden farklı bir yapılanmaydı. Marx, işçi sınıfının kitlesele olarak partileşeceği beklentisi içindeydi. 1880'lerden itibaren kurulan ve önemli bir bölümü Engels tarafından yönlendirilen sosyal demokrat partiler, bu anlayışla örgütleniyordu. Bu modelin en gelişkin örneği de Almanya Sosyal Demokrat Partisi idi.

Emperyalist sömürünün sağladığı olanaklardan yararlanan burjuvazinin sunduğu burjuva demokrat ortamdan yararlanarak bu modele uygun olarak örgütlenen partiler, ortaya bir devrimci durum ve devrimci kriz çıktığında devrim yapmadılar, yapamadılar.

Lenin'in 1902 yılında yayımlanan *Ne Yapmalı?* kitabında önerdiği ve Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin 1903 kongresinde savunduğu, çok farklı bir modeldi. Lenin, Karbonariler, Grachus, Babeuf ve Blanqui'nin dar gizli örgütlenmesi modeliyle, kitle mücadelesini bütünleştirdi. Bu öncü kadro partisi, mücadele koşullarına göre, hızla kitleleri de kapsayabilecek bir yapıydı. Bolşevikleri Bolşevik yapan bu yeni parti modelinin yaratıcısı Lenin idi. Birinci Dünya Savaşı ve Rus Devrimi sonrasında, aşağıda özetle ele alınacağı gibi, Almanya, İtalya, Fransa gibi ülkelerde devrimci durum ve devrimci kriz oluştu; ancak bu ülkelerde Bolşevik Partisi gibi bir örgütlenme olmadığundan, bu süreçler karşıdevrimle sonuçlandı.

Lenin'i tarihe yön veren kişilerden biri yapan ikinci önemli olay, 1917 Nisan Tezleri'dir.

Lenin'in üçüncü önemi rolü, 1917 Kasım'ındaki ayaklanmaya ilişkindir. Lenin, Bolşevikleri ayaklanmaya ikna edebilmek için, istifa kozunu bile kullandı.

Lenin'e ilk olarak 1 Ocak 1918 tarihinde bir suikast girişimi oldu. Bulunduğu araca ateş açıldı. 30 Ağustos 1918 günü ise Fanny Kaplan isminde bir Sosyalist Devrimci, Lenin'i zehirli mermilerle yaraladı. Bu yaralanma hemen ölüme yol açmadıysa da daha sonraki yıllarda ciddi sağlık sorunlarına yol açtı.

1922 yılı mayıs ayında kriz geçirdi ve haftalarca çalışmadı. 12 Aralık 1922 günü doktorların isteği üzerine evine çekildi; ancak 16 Aralık 1922 günü geçirdiği ikinci bir kriz sonucunda sağ tarafı felç oldu. 9 Mart 1923 günü üçüncü krizle konuşma yeteneğini yitirdi. 1924 yılı ocak ayında da öldü.

Lenin 1918 yılında vurulmasa ve çalışma gücünü önemli ölçüde yitirdikten sonra 1922 yılı aralık ayından itibaren çalışamaz duruma gelmeseydi ve 1924 Ocak'ında ölmeseydi, Rus Devrimi'nin seyri farklı olabilir, yukarıda kısaca özetlenen eksiklikler ve hatalar ortaya çıkmayabilirdi. Bu açıdan bakıldığında, Lenin'i vuran Sosyalist Devrimci Fanny Kaplan da tarihi değiştirdi.

1917 Şubat Devrimi ve şubat-ekim dönemi

Lenin 1917 yılı ocak ayında Zürich'te genç işçilere 1905 Devrimi konusunda verdiği bir konferansın sonunda, 1917 yılında savaş nedeniyle Avrupa'da işçi sınıflarının sermayeye karşı ayaklanmalarının görülebileceğini ve bu ayaklanmaların burjuvazinin mülksüzleştirilmesi ve sosyalizmin zaferiyle sonuçlanacağını söyledi ve şunları ekledi: "Yaşlı kuşaktan olan bizler, gelmekte olan bu devrimin sonucu belirleyici savaşlarını görebilecek kadar yaşamayabiliriz."

1917 Şubat Devrimi kendiliğinden ortaya çıktı ve gelişti.

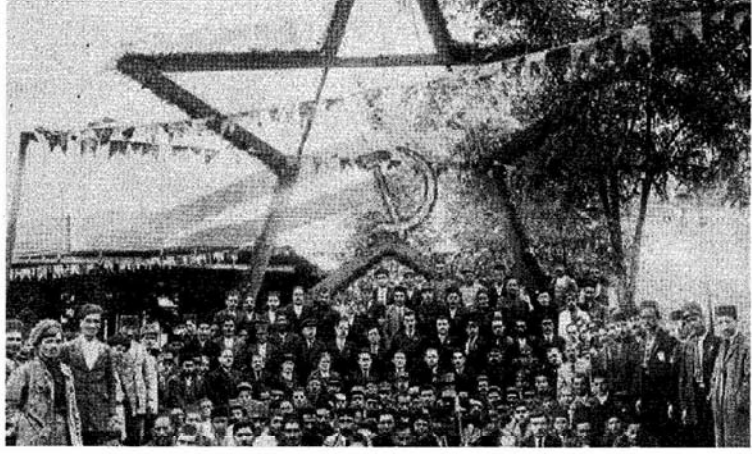
17 Şubat (2 Mart) 1917 günü Petrograd'daki Putilov fabrikası işçileri, daha yüksek ücretler ve işten çıkarılmış bazı işçilerin işe alınması için greve gitti. Diğer işyerlerinin işçileri de greve katılınca, işveren lokavt ilan etti. Bunun üzerine 36.000 kişi grev yaptı. 22 Şubat günü grev komitesi seçtiler ve diğer işyerlerine gittiler. 23 Şubat (8 Mart) günü de kadınların eylemi gerçekleşti.

26 Şubat (11 Mart) 1917 günü asker ayaklanmaları başladı.

Çeşitli illerde işçi sovyetleri ve arkasından asker sovyetleri kuruldu. Sovyet için fabrikalarda 1000 işçiye 1 delege, daha küçük fabrikalardan da 1 delege seçiliyordu.

Çar, Duma'yı lağvetti. Ancak Duma, buna rağmen toplandı ve Devlet Duması Geçici Komitesi oluşturuldu.

Aynı günlerde, Sovyet Geçici Yürütme Komitesi oluşturuldu. Köylerde de komiteleşme başladı. 1 (14) Mart 1917 günü Sovyet'in 1 no.lu emri yayınlandı: Askerler komiteler oluştursun ve subaylar kontrol altına alınsın. 2 (15) Mart 1917 günü Petrograd Sovyeti geniş katımlı bir toplantı yaparak, 400'e karşı 19 oyla Geçici Hükümet'i destekleme kararı aldı. Ancak bu destek, hükümetin Sovyet'in programını tam olarak uygulamasına bağlıydı. Bu dönemde yalnızca Bolşeviklerin 500-600 üyeli Petersburg Vyborg bölge örgütü Sovyet'e bir çağrı yaparak, geçici hükümete karşı çıkmasını ve kendisini geçici devrimci hükümet olarak ilan etmesini istedi.

1917 Şubat sonunda Bolşevik Partisi'nin üye sayısı yalnızca 24 bin idi. Bu sayı, Nisan ayında 100 bini geçmişti. Bolşevikler Temmuz ayında 240 bin, sonbaharda 350 bin üyeye sahipti.

1917 Şubat sonunda Bolşevik Partisi'nin üye sayısı yalnızca 24 bin idi. Bu sayı, Nisan ayında 100 bini geçmişti. Bolşevikler Temmuz ayında 240 bin, sonbaharda 350 bin üyeye sahipti.(9) Buna karşılık, 1917 Ağustos'unda Menşeviklerin üye sayısı 193 bin, Sosyalist Devrimcilerin 500 bini.(10)

Nisan 1917 başında da Tüm-Rusya Sovyetleri Konferansı ilk toplantısını yaptı. 1917 Haziran'ında Tüm-Rusya Sovyeti'nde 800'ün üstünde delegenin 285'i Sosyalist Devrimci, 248'i Menşevik ve yalnızca 105'i Bolşevik idi. Bolşevik delegelerin oranı Nisan ayında yüzde 13 iken, aşağıda özetlenecek gelişmelere bağlı olarak, 25 Ekim (7 Kasım) günü yüzde 53'e çıkmıştı.

1917 yılında işçilerin talepleri gelişmiş bir ülkede kapitalist düzen içinde yerine getirilebilecek düzeydeydi. Ücrette bir indirim olmaksızın 8 saatlik işgünü, insan onuruna yaraşır bir ücret, fabrikalarda onları temsil edecek delegelerin seçimi ve şirket yönetiminin baskılarının sınırlandırılmasıydı. Amaçları arasında özel mülkiyetin veya kapitalizmin ortadan kaldırılması yoktu. İşçiler ilk aşamada yöneticilerin bazılarını işyeri dışına attılar. İşletmede düzenin sağlanması amacıyla fabrika komiteleri kurdular. Bu komiteler, ücretler, işe alma ve işten çıkarma, işyeri güvenliği, sorunların çözümü, işyeri disiplini gibi konularla ilgilendi ve para cezaları kaldırıldı. Komitelerin işletmeyi yönetme iddiası yoktu. Yalnızca bazı devlet

fabrikalarında yönetim talebi gündeme geldi. Mevcut düzen içinde bu taleplerin yerine getirilememesi işçileri devrimcileştirdi ve sosyalist bir programı hayata geçirebilmek için mücadeleye yöneltti.

Lenin, 9 yıllık yurtdışı yaşantısından sonra, 3 (16) Nisan 1917 günü Rusya'ya, Almanların izniyle mühürlü trenle geldi.

Lenin Rusya'ya gelip Nisan tezlerini açıklayana kadar, Bolşeviklerin izlediği çizgi, Geçici Hükümet'in desteklenmesi ve sosyalist devrimin gündeme getirilmesiydi. Lenin, 3 (16) Nisan 1917 günü Rusya'ya gelir gelmez, bu anlayışı kökten değiştirerek, işçilerin ve köylülerin demokratik diktatörlüğü temelinde sosyalist devrime geçilmesi ve bu amaçla sovyetlerin desteklenmesi ve sovyetlerdeki Bolşevik etkisinin artırılması politikasını gündeme getirdi. Parti'nin politikasında böylesine köklü bir değişikliği ancak Lenin yapabilir ve partiyi kabul ettirebilirdi. Rusya'da sosyalist devrimin başarısında Lenin'in ikinci belirleyici katkısı bu noktada oldu.

Bu arada, sovyet örgütlenmesinin yanı sıra sendikalar kuruldu ve ayrıca işyerlerinde, genellikle grev komitelerinin dönüşmesiyle işyeri komiteleri oluştu. Başlangıçta bu komiteler, işyerini yönetmeyi değil, işvereni kontrol etmeyi amaçlıyordu. İşyeri (fabrika) komiteleri sendikal yapının parçası değildi ve birçok işyerinde hem sendika hem işyeri komitesi vardı. 1917 Mayıs'ının sonlarında, Petrograd'da İşyeri Komitelerinin Birinci

Konferansı toplandı ve işyeri komitelerinde Bolşevikler hakimiyet sağladı. İşyeri Komiteleri Merkez Konseyi başkanlığına bir Bolşevik seçildi.

1917 Şubat devrimi sonrasında polis ve jandarma dağıldı. Onların yerine işçi milisleri ve ardından Kızıl Muhafızlar oluştu.

Köylüler hem cepheden dönen askerlerin etkisiyle hem de iktidar boşluğunu hissederek, sovyetler kurdular. Birinci Tüm-Rusya Köylü Temsilcileri Kongresi 1917 Mayıs'ında Petrograd'da toplandı. Yaz aylarında da köylüler büyük toprak sahiplerinin arazilerine el koymaya başladılar. El konan araziler köyün ortak mülkiyetine geçiriliyor ve köyün yönetimi, bu arazileri, ekmesi için ailelere bölüşürüyordu. Köylüler, "yuvayı tahrip edersen kuş geri dönmeyecektir" değişlerine uygun olarak, büyük toprak sahiplerinin evlerini de yıkıyorlardı.

Rus şovenizminin artan baskısından yakınan halklar da sovyetler kurma sürecine katıldı.

Böylece Rusya'da ikili iktidar yapısı ortaya çıktı. Bir tarafta, emekçi sınıf ve tabakaların ve Rus olmayan halkların çok az temsil edildiği Duma ve Geçici Hükümet, diğer tarafta Duma'da dışlanmış bu kesimlerin örgütlü bulunduğu Sovyetler vardı. Ancak Sovyetler'de etkili olan siyasal güçler, Geçici Hükümet karşısında alternatif bir iktidar merkezi olmaktan çekiniyor ve iktidarı Geçici Hükümete teslim ediyordu.

Böylece, işçilerin, askerlerin, köylülerin ve Rus olmayan halkların yarattığı enerji, Rusya'daki devrim sürecini geliştirdi. Hâkim sınıflar ve Rusya'nın savaş-taki müttefikleri bu süreçten giderek daha fazla rahatsız olmaya başladı.

Temmuz ayında kitlelerin kontrolsüz bir biçimde hareketlenmesi, Geçici Hükümet'i ve hâkim sınıfları korkuttu. Bu girişimden Bolşevikler sorumlu tutularak, Bolşevik önderlerinin bazıları tutuklandı. Lenin de ancak gizlenerek tutuklanmadan kurtuldu.

Havanın Bolşeviklerden yana dönmesini sağlayan, Başkomutan Kornilov'un ayaklanması oldu.

Geçici Hükümet, kitleleri milliyetçi zeminde birleştirebilmek ve muhalefeti ezebilmek amacıyla askeri başarılar gerçekleştirmeye çalıştı. Bu amaçla Haziran-Temmuz aylarında Rus ordusu Galiçya cephesinde saldırıya geçirildi. Ancak bu harekât büyük bir yenilgiyle sonuçlandı; Rus ordusu 200 bin dolayında kayıp verdi. Bu büyük yenilgi ve ayrıca köylerde topraklara el konulduğu haberi, büyük çoğunluğunu köylülerin oluşturduğu Rus ordusunda asker kaçaklarını daha da artırdı. Ülkedeki karışıklık ve kargaşa daha da yoğunlaştı.

Temmuz ayındaki kitle eylemlerinin ardından sosyalist Kerensky 1917 yılı temmuz ayında başbakanlığa getirildi.

Bu koşullarda karşıdevrim saldırıya geçti. Başkomutan Kornilov, ağustos ayında ülkede ve orduda düzeni sağlamak için geniş yetkiler istedi. Kerensky kabul etmedi. Kornilov 25 Ağustos (7 Eylül) 1917 günü ordusuyla Petrograd'a yürümeye başladı. Kornilov'un ayaklanması, Bolşeviklerin de katkısı ve etkisiyle, başarısızlıkla sonuçlandı. Bu süreçte Lenin'in Kerensky'ye karşı tavrı, öncelikli düşmanla mücadelede izlenecek taktik açısından son derece yol göstericidir. (11) Ayrıca hayat pahalılığı daha da arttı ve açlık yaygınlaştı. Halk, Kerensky'den de umudunu kesti ve arayışa girdi.

Bolşevikler 31 Ağustos (13 Eylül) 1917 günü Petrograd Sovyeti'nde ve 5 (18) Eylül 1917 günü de Moskova Sovyeti'nde çoğunluğu ele geçirdiler.

3 (16) Nisan 1917 günü Lenin'i İsviçre'den St. Petersburg'a getiren "Mühürü Tren"

Bu aylarda gizlenmekte olan Lenin, ayaklanma zamanının geldiği değerlendirmesini yaptı; ancak Bolşevik Partisi'nin bu karara uyması kolay olmadı.

Lenin, gizlendiği yerden RSDİP (B) Merkez Komitesi ile Petrograd ve Moskova Komitelerine yazdığı 12-14 (25-27) Eylül 1917 tarihli mektupta ayaklanma kararının alınmasını istedi. Mektup şöyle başlıyordu:

"Bolşevikler, her iki başkentte de İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'nde çoğunluğu sağladıklarından, devlet gücünü kendi ellerine alabilirler ve almalıdırlar. Bunu yapabilirler, çünkü bu iki önde gelen kentteki devrimci unsurların aktif çoğunluğu, halkı sürükleyebilmek, karşıtların direnişini aşmak, onları ezmek ve iktidarı elde etmek ve elde tutmak için yeterlidir. Çünkü Bolşevikler, derhal demokratik bir barış önererek, köylülere derhal toprak vererek ve Kerensky tarafından parçalanmış ve darmadağın edilmiş demokratik kurumları ve özgürlükleri yeniden sağlayarak, kimsenin deviremeyeceği bir hükümet kurabilirler. (...) Günümüzdeki görev, Petrograd'da ve (bölgeleriyle birlikte) Moskova'da bir silahlı ayaklanma, iktidarın ele geçirilmesi ve hükümetin devrilmesidir. (...) Eğer iktidarı şimdi almazsak, tarih bizi affetmeyecektir. Aracımız yok mu? Bir araç var – Sovyetler ve demokratik örgütler. İngiltere ile Almanlar arasında ayrı bir barışın bağışlanmasının arifesinde bugünkü uluslararası durum bizden yanadır. Milletlere hemen barış önermek kazanmak anlamına gelmektedir. Moskova ve Petrograd'da derhal (hangisinin önce olduğu önemli değil, Moskova büyük olasılıkla başlayabilir) iktidarın alınmasıyla, mutlaka ve hiç kuşkusuz bir biçimde kazanacağız." (12)

1917 Ekim'i geldiğinde Bolşevikler Petrograd işçilerinin çoğunluğunun, ordunun yaklaşık yarısının desteğine sahipti.

Bolşevikler, "İktidar Sovyetlere," "Köylülere toprak", "Uluslara barış" ve "Açlara ekmek" sloganlarını kullanmaya başladı.

1917 Temmuz Günleri protestoları

Bolşevik Partisi Merkez Komitesi'ni ayaklanmaya ikna etmek kolay olmadı. Lenin, partideki görevinden istifa edip, partiye doğrudan çağrı yapma tehdidini bile kullanmak zorunda kaldı. Lenin, 29 Eylül (12 Ekim) 1917 günü yazdığı ve "Kriz Olgunlaşmıştır" başlıklı yazısında şöyle diyordu: "İktidarı şimdi almaktan kaçınmak, 'beklemek', Merkezi Yürütme Komitesi'nde görüşmelere dalmak, kendimizi (Sovyet'in) 'organı için mücadele etmek' ile kısıtlamak, 'Kongre için mücadele' etmek, devrimi başarısızlığa mahkûm etmektir."

Lenin, bundan sonra, Merkez Komitesi'nin ısrarlı taleplerine yanıt vermesine ve yazılarından bazı bölümleri çıkarmasına değindikten sonra, bu tavırdan, ağzının kapanmasının ve emekliye ayrılmasının istendiği sonucunu çıkarıyor ve şunları yazıyordu: "Kendim için Parti'nin tabanında ve Parti kongresinde kampanya yürütme özgürlüğünü koruyarak Merkez Komitesi'nden istifamı sunmak zorunda bırakıyorum. Çünkü kesin inancım şu ki, eğer Sovyetler'in Kongresi'ni 'beklersek' ve mevcut anın geçmesine izin verirsek, devrimi mahvedeceğiz."(13)

1917 Ekim Devrimi

Bolşevik Partisi Merkez Komitesi'nin 10 (23) Ekim 1917 günü yaptığı gizli toplantıda, on oya karşı iki oyun (Kamanev ve Zinoviev) muhalefetiyle, ayaklanma kararı alındı. 6 gün sonra Askeri Devrimci Komite oluşturuldu. Petrograd'da büyük çoğunluğu Bolşeviklerin denetiminde 23 bin kişilik Kızıl Muhafızlar bulunuyordu. Askeri Devrimci Komite, Kızıl Muhafızları, bazı ordu birliklerini ve donanma birliklerini yönetiyordu. Tüm bu birimlerdeki savaşçı sayısı 300 binin üzerindediydi.

24 Ekim (6 Kasım) 1917 günü Kızıl Muhafız birimleri Petrograd'ın stratejik yerlerini işgal etmeye başladı. 25 Ekim (7 Kasım) sabahı, kentın tüm önemli yerleri devrimci birliklerin kontrolü altına alınmıştı. Geçici Hükümetin faaliyette bulunduğu Kışlık Saray da küçük bir direnişten sonra, teslim alındı. 1917 Şubat Devrimi'nde 1300 kişi ölmüş ve yaralan-

mışken, Petrograd'daki bu ayaklanmada yalnızca 6 kişi öldürüldü ve 50 kişi yaralandı.

Tüm-Rusya İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerinin İkinci Kongresi 25 Ekim (7 Kasım) 1917 günü başkent Petrograd'da toplandı. Ülkenin dört bir yanından gelen 402 sovyetin toplam delege sayısı 649 idi. Bu delegelerin 390'ı Bolşevik'ti. 402 sovyetin 195'i İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti, 119'u da İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyeti idi.

Bolşevikler, Geçici Hükümeti ortadan kaldırdıktan sonra, Petrograd Sovyeti'ne gelerek, tek iktidarın Sovyet olduğunu ilan ettiler.

Sovyet, iki toplantının ardından ve bir grup Menşevik ve Sağ Kanat Sosyalist Devrimci'nin toplantıyı terk etmesinden sonra, Lenin tarafından hazırlanan bir kararı kabul etti. Kararda, Sovyet'in tüm gücü eline aldığı belirtiliyor, tüm yetkilerin İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyeti'ne devredilmesi gerektiği açıklanıyordu. Lenin tarafından hazırlanan ve halka açıklanan bildiri de şöyleydi:

RUSYA'NIN YURTTAŞLARINA

Geçici Hükümet görevden alınmıştır. Devlet iktidarı Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti'nin organı olan ve Petrograd proletaryasının ve garnizonunun yöneticisi bulunan Devrimci Askeri Komite'nin eline geçmiştir.

Halkın uğruna mücadele ettiği amaç, diğer bir deyişle, derhal demokratik bir barışın önerilmesi, toprak mülkiyetinin tasfiye edilmesi, üretimde işçilerin kontrolünün sağlanması ve Sovyet iktidarının kurulması, sağlanmıştır.

Yaşasın işçilerin, askerlerin ve köylülerin devrimi!

Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti Devrimci Askeri Komitesi

25 Ekim 1917

Daha sonra barış konusunda bir karar kabul edildi. Savaşan ülkelere, derhal toprak almadan ve tazminat ödenmeden bir barış yapılması çağırısı iletildi. Bolşevikler ayrıca Çarlık Rusyası'nın diğer ülkelerle yaptığı gizli antlaşmaları açıkladılar.

Lenin'in el yazısıyla Rusya'nın Yurttaşlarına bildiri

Lenin'in el yazısıyla Rusya'nın Yurttaşlarına bildiri

Ülkede yönetimin Tüm-Rusya Sovyetleri Kongresi'nde olduğu ve kongreler arasında bu yapıyı Tüm Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin temsil edeceği konusunda anlaşma sağlandı. Rusya'nın adı da Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti olarak değiştirildi. Sovyetler'in 1918 Ocak ayındaki üçüncü kongresinde de "Sovyet Rusya Cumhuriyeti'nin özgür ulusların özgür birliği temelinde kurulduğu" ifade edildi.

Tüm-Rusya Sovyetleri'nin ikinci Kongresi'nin seçtiği Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nde 62 Bolşevik, 30 Sol Sosyalist Devrimci, 6 Enternasyonalist Sosyal Demokrat, 3 Ukrayna Sosyalisti ve 1 Maximalist vardı. Daha sonra yapılan seçimlerde, Bolşeviklerin önemli isimlerinden Yakov Sverdlov, Yürütme Komitesi'nin başkanlığına seçildi

Sovyet yapısı içinde bir "Tüm-Rusya İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'nin Merkezi Yürütme Komitesi" varken, 26 Ekim (8 Kasım) 1917 günü yeni bir Halk Komiserleri Konseyi seçildi ve yönetimi devraldı. Konseyde hükümet başkanı Lenin, Dışişleri Bakanı Troçki oldu.

Tüm-Rusya Sovyetleri'nin ikinci Kongresi, Rusya Halklarının Hakları Bildirgesi ve Rusya'nın ve Doğu'nun Emekçi Müslümanlarına Çağrı belgelerini kabul etti.

Petrograd'daki iktidar değişikliğinin ardından Moskova'da da mücadele yükseldi. 28 Ekim (10 Kasım) 1917 günü Moskova'daki fabrikalardaki işçiler iş durdurdu ve silahlanarak Kızıl Muhafızlara katıldı. Bu yapının gücü kısa sürede 30 bine ulaştı. Ancak devrim karşıtı güçlerin direnişi sorun yarattı. Petrograd'dan Moskova'ya askeri destek gönderildi. 3 (16) Kasım 1917 sabahı karşıdevrimci direniş kırıldı ve devrimci güçler Kremlin'i ele geçirdi. Moskova'daki çatışmalar sırasında yaklaşık 1000 kişi öldü. Bunların 400'ü, Kremlin'in duvarında ortak bir mezara gömüldü.

Petrograd ve Moskova'da ve ardından Rusya'nın diğer bölgelerinde Bolşeviklerin iktidarı ellerine alabilmelerinde, o tarihte Rusya'da savaş esiri olarak bulunan yaklaşık 2,1-2,3 milyon kişinin de katkısı oldu.

РАБОЧИМЪ И СОЛДАТЪ

РАБОЧИМЪ, СОЛДАТАМЪ И КРЕСТЬЯНАМЪ

Широкой Всероссийской Соборной Рабочей и Крестьянской Делегатской конференцией. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Ваша Всероссийская Соборная Рабочая и Крестьянская Делегатская Конференция. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Ваша Всероссийская Соборная Рабочая и Крестьянская Делегатская Конференция. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Соборная Рабочая и Крестьянская Делегатская Конференция. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Соборная Рабочая и Крестьянская Делегатская Конференция. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Соборная Рабочая и Крестьянская Делегатская Конференция. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Соборная Рабочая и Крестьянская Делегатская Конференция. Рабочимъ и Крестьянамъ Советовъ. По поводу ареста и суда надъ бывшимъ председателемъ Государственной Думы Александромъ Гучковымъ. 26 Октября 1917 года. Москва. Издательство Государственной Думы. 1917. 10 стр.

Rabochy i Soldat Gazetesi'nin Devrimi haber veren 26 Ekim (8 Kasım) 1917 tarihli sayısının ilk sayfası

Devrimci yönetim, Çarlık döneminin ordusunu, polis örgütünü ve yargısını ortadan kaldırdı. Tüm sovyetlerde daimî işçi milisleri oluşturuldu. Seçimle belirlenen ve her an görevden alınabilen hakimlerden bir yargı sistemi kuruldu. Karşıdevrimcileri ve sabotajcıları yargılamak üzere devrimci mahkemeler oluşturuldu. Ardından da karşıdevrimcilerle mücadelenin ana örgütü olan Çeka (Tüm Rusya Olağanüstü Komisyonu) kuruldu. 28 Ocak 1918 tarihinde de İşçilerin ve Köylülerin Kızıl Ordusu, gönüllülük temelinde, yaratıldı.

31 Aralık 1917 (13 Ocak 1918) günü ise Sovyet Hükümeti, yayınladığı bir kararnameyle, Finlandiya'nın Rusya'dan ayrılmasını ve bağımsız bir devlet kurmasını kabul etti.

Geçici Hükümet'in daha önce aldığı karara göre, 12 (25) Kasım 1917 tarihinde Kurucu Meclis seçimleri yapılacaktı. Yapılan seçimlerde Bolşevikler toplam oyların yüzde 24'ünü aldı. Sosyalist Devrimcilerin oyu oranı ise yüzde 41 oldu. Menşevikler yüzde 3'te kaldı. Karşıdevrimci Kadetler ise yüzde 23,9 oranında bir oy alabildi. Köylülüğün önemli bir bölümü ve bazı işçiler bu organın önemine inanıyordu. Yapılan seçimler sonucunda 259 Sosyalist Devrimci, 136 Bolşevik, 40 Sol Sosyalist Devrimci, 13 Ukraynalı Sosyalist Devrimci, 5 Menşevik ve diğer

partilerden de 10 temsilci seçildi. Kadetler'den seçilenler ise toplantıya katılmadı. Ancak Bolşevikler bu organı boykot ettiler ve çekildiler. 6 (19) Ocak 1918 gecesi de Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi yayınladığı bir kararnameyle, Kurucu Meclis'i lağvetti.

Bolşevikler, "sovyet" türü örgütlenmeyi yeni bir devlet biçimi olarak ele alıyorlardı. Sovyet devlet türünde bürokrasi, polis, düzenli ordu bulunmayacaktı. Burjuva demokrasisinin yerine emekçilerin öncülüğünde, yasama ve yürütme gücünün emekçilerin elinde olduğu, emekçilerin askeri sorumluluk üstlendiği bir yapı inşa edilecekti. İşyerlerinde işçi kontrolü ve yönetimi sağlanacaktı.

Üçüncü Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi 4 Temmuz 1918 günü toplandı. Kongrede Bolşeviklerin belirleyici bir üstünlüğü söz konusuydu. Katılan 1132 delegenin 745'i Bolşevik, 352'si Sol Sosyalist Devrimci idi.

16-17 Temmuz 1918 günleri de eski Çar ve ailesi vurularak öldürüldü.

Dünya devrimi beklentisi

Bolşevikler Ekim Devrimi'ni gerçekleştirdiğinde kafalarındaki model, Rus Devrimi'nin dinamitin fitili olacağı ve dünya devriminin Rus Devrimi'ni izleyeceğiydi. Ekonomik olarak geri ve nüfusunun büyük bölümü köylü olan Rusya'da sosyalizmin başarısı, halkın refah düzeyinin yükseltilmesine bağlıydı. Bunun yolu da ekonomik olarak çok daha gelişkin Avrupa ülkelerinde ve özellikle Almanya'da işçi sınıfının iktidara gelmesiydi. Devrim bu biçimde yayılması, küçük burjuva köylülüğün devrime desteğinin devamını sağlayacaktı.

Lenin, 1918 yılı başlarında, "Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri" yazısında, Taylor sisteminde bilimsel ve ilerici olanların çoğunu uygulama konusunu gündeme getirmeliyiz, diyordu.(14)

Lenin, 11 (24) Ocak 1918 günü Sovyetler'in üçüncü kongresinde yaptığı konuşmada, "Sosyalizmin tek bir ülkede nihai zaferi tabii ki olanaksızdır," dedikten sonra, Rusya'da uluslararası sosyalist devrim mücadelesinin sürdürüldüğünü belirtiyordu.(15)

Bolşeviklerin beklentisi, dünya devrimiydi.

Dünya devrimi, hem emperyalist ülkelerin Rus Devrimi'ne saldırmasını önleyecek, hem de ekonomik gelişme düzeyi çok daha ileri olan emperyalist ülkelerin ekonomik açıdan geri Rusya'nın kalkınmasına yardım etmesi sağlanacaktı.

Lenin, 29 Eylül (12 Ekim) 1917 günü yazdığı "Kriz Olgunlaşmıştır" makalesinin başında şöyle diyordu: "Eylül'ün sonu Rus devriminin tarihinde ve gözüktüğü kadarıyla, dünya devriminin tarihinde de hiç kuşkusuz büyük bir dönüm noktasını oluşturmaktadır."(16)

Lenin, 8 (21) Ekim 1917 günü Kuzey Bölgesi Sovyetleri Kongresi'ne katılan Bolşeviklere gönderdiği mektupta şunları yazıyordu: "Uluslararası duruma bir bakın. Dünya devriminin gelişmesi tartışmanın ötesindedir."(17)

Lenin, 25 Ekim (7 Kasım) 1917 günü Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti toplantısında yaptığı konuşmanın sonunda şunları söylüyordu: "Her şeyin üstesinden gelecek ve proletaryayı dünya devrimine yönetecek kitle örgütü gücüne sahibiz."(18)

Lenin, 1 (14) Ocak 1918 günü düşmanla savaşmaya giden orduyu uğurlarken yaptığı konuşmada şunları söyledi: "Bu düşmanlar, tüm emekçi halk için kuruluş umudunu sunan Rus devrimine karşı bir savaş açan dünya kapitalistleridir. Dünya devriminin yolundaki her engelin üstesinden gelebilecek bir güç olduğumuzu göstermeliyiz."(19)

Lenin, 18 (31) Ocak 1918 günü Üçüncü Tüm-Rusya Sovyetleri Kongresi'nin kapanışında yaptığı konuşmada dünya devrimine ilişkin umutlarını şöyle dile getiriyordu: "Sovyetlerin bu tarihi kongresini yükselen dünya devriminin işaretleri altında kapatıyoruz ve tüm ülkelerin emekçi halkının tek bir dünya çapında devlette birleşeceği ve yeni bir sosyalist yapı yaratma ortak çabasına katılacağı gün uzak değildir."(20)

Lenin umutlarını özellikle Almanya'ya bağlamıştı. Alman işçi sınıfı güçlü bir örgütlenme geleneğine sahipti. Birinci Dünya Savaşı'nda en büyük tahrifatı yaşayan Almanya ve Alman işçi sınıfıydı.

Lenin, 6-8 Mart 1918 tarihinde Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) yedinci olağanüstü kongresinde yaptığı konuşmada şunları söylüyordu: "Mutlak gerçek şudur ki, bir Alman devrimi olmazsa yok oluruz. (...) Ne olursa olsun, düşünebileceğiniz tüm koşullar altında, eğer Alman devrimi olmazsa, mahvolduk."(21)

Rus Devrimi'nde Öncü Parti'nin rolü

Rus Devrimi'ni ilginç kılan noktalardan biri de devrimde objektif ve sübjektif koşullar veya determinizm ve voluntarizm ilişkisidir.

Bu ilişkide kitlelerin tavrı son derece önemlidir. Lenin, devrim sürecinde kitlelerin ne yapmaya hazır olduğunu çok iyi izleyerek parti politikalarını belirledi.

1917 yılında Rus köylüsünün talebi topraktı. Halbuki Bolşeviklerin programında toprağın kamulaştırılması vardı. Rus köylüleri 1917 Şubat Devrimi sonrasında büyük toprak sahiplerinin topraklarına el koymaya başladı. Bolşevik Partisi de "köylüye toprak" sloganını benimsedi.

Alman sosyal demokratları kapitalizmin kaçınılmaz olarak yıkılacağını düşünüyordu. Kapitalizm kendiliğinden yıkıldığında, kapitalist düzen içinde kurulmuş alternatif yapılar devleti devralacaktı. Almanya'da kapitalist düzen içinde Sosyal Demokrat Partisi'nin kurduğu yapılar, feodalizm döneminde kapitalizmin gelişmesi gibi düşünülmüyor olsa gerek.

Lenin, "kapitalizmi yıkmazsan yıkılmaz"ı öğretti.

Almanya Sosyal Demokrat Partisi, emperyalist Almanya'da çok geniş bir yan örgütler ağına sahipti. Kooperatifler bu ağın önemli bir parçasıydı. Parti ile çok yakın bir ilişki içindeki Almanya Sendikaları Genel Komisyonu ile bağlantılı sendikaların 40 tanesinde işsizlik fonu, 29 tanesinde seyahat fonu, 35 tanesinde hastalık sigortası fonu, 33 tanesinde acil durumlarda yardım fonu, 7 tanesinde sakatlık yardımı fonu vardı ve 44 örgütte üyenin ölümü durumunda ölüm yardımı ödeniyordu.(22) Parti'nin önder kadrolarında kapitalizmin bir gün kendiliğinden çökeceğine ve yerine sosyalist bir düzen kurulacağına inanç hakimdi. Kapitalist düzen içinde Parti'nin önderliği veya yönlendiriciliğinde kurulan örgütler de sosyalist düzenin yapı taşları olarak algılanıyordu. Parlamenter sistem içinde işçilerin Parti'yi desteklemesi de bu sürecin siyasi ayağını tamamlayacaktı. Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin iktidara gelme ve sosyalizmi kurma anlayışında determinizm belirleyiciydi; "devrim yapmak" gibi bir anlayış yoktu.

Diğer taraftan Avrupa'da Babeuf, Narodnikler, Blanqui ve anarşistler geleneği de profesyonel devrimcilerden oluşan dar bir partinin silahlı eylemiyle iktidara gelmeyi ve ardından kitleleri devrime kazanmayı amaçlıyordu; tümüyle voluntarist (iradeci) bir devrim anlayışı söz konusuydu.

Lenin'in geliştirdiği parti modeli partinin öncülüğünü ve ancak kitlelerle her aşamada güçlü bağlarını savunuyordu. Baskı dönemlerinde dar kadrolardan oluşan bu parti, 1917 Şubat Devrimi sonrasında hızla kiteselleşebiliyordu.

Lenin'in geliştirdiği parti modeli ise partinin öncülüğünü ve ancak kitlelerle her aşamada güçlü bağlarını savunuyordu. Baskı dönemlerinde dar kadrolardan oluşan bu parti, 1917 şubat Devrimi sonrasında hızla kiteselleşebiliyordu. Rus Devrimi'ni başarıya götüren, bu parti modeli oldu.

Rus Devrimi'nde parti-kitle ilişkisi

Rus Devrimi'nin başarisının temelinde Bolşevik Partisi'nin kitlelerle ilişkisi yatmaktadır. Lenin, bazı dönemlerde kitlelerin tavrını ve taleplerini dikkate almadı ve azınlıkta olmayı ve hatta kitlelerden kopmayı göze aldı. Bazı durumlarda da kitlelerin tavrını dikkatle izledi ve politikasını ona göre belirledi.

Birinci Dünya Savaşı ilan edildiğinde kitleler milliyetçi bir tavrıyla savaşı coşkuyla karşıladı. Bolşevikler, kitlelerin bu tavrının yanlış ve geçici olduğunu düşünerek, savaşa karşı çıktı ve emperyalist savaşın bir iç savaşa dönüştürölmesi anlayışını savundu.

1914 yılında kitlelerin gerici bir çizgiye savrulması karşısında devrimci bir tavrı (tecrit olma pahasına) savunan Bolşevikler, 1917 şubat Devrimi sonrasında kitlelerin tavrını yakından izledi ve kitlelerin kendi tecrübeleriyle öğrenmeleri sürecini sabırla bekledi. Kitleler, Geçici Hükümet ve Kerensky seçeneklerini tüketip Sovyetler'de Bolşeviklerin çoğunluğu demokratik bir biçimde sağlandıktan sonra, Bolşevikler ikili iktidar yapısına son verdi, Duma'yı tasfiye etti. Lenin'in 25 Ekim (7 Kasım) ayaklanması konusundaki ısrarı,

kitlelerin talebinin artık "ayaklanma" olmasına bağlıydı. Bu nedenle, 1917 Ekim devrimi bir darbe değildi.

Kitlenin devrime hazır olmasını beklemek, devrimci mücadeleyi kendiliğindenciliğe bırakmak değildi. Kitleler, en kolay ve risksiz seçenekten başlayarak tüm seçenekleri tükettikten sonra devrimci çözüme ikna oldular. Bu noktaya gelinceye kadar Bolşeviklerin siyasi çalışmaları giderek yoğunlaşarak sürdü. Diğer bir deyişle, öncü partinin siyasi mücadelesi ile kitlelerin diğer seçenekleri tüketerek devrime yönelmesi diyalektik bir süreçte gerçekteşti.

1917 şubat Devrimi sonrasında oluşan Sovyet, önce burjuvazinin ağırlıkta olduğu Geçici Hükümet'i destekledi. Geçici Hükümet'in başına sosyalist Kerensky'nin geçmesinden sonra, Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler bu hükümete destek verdi. Bu hükümet de başarısız kaldı ve bu arada Kornilov ayaklanması gerçekteşti. Kitleler bu deneyimleri yaşadıktan sonra, Geçici Hükümeti ve Duma'yı tasfiye etmeyi öneren Bolşeviklerin arkasına geçti.

Bolşevikler iktidarı almasaydı ne olurdu?

Bolşevikler, Sovyetler'de çoğunluğu sağladıktan sonra, ikili iktidar yapısına son verdi. Bolşevikler böyle bir adımı atmasaydı, Rusya bir kargaşaya sürüklenecek, İngiliz, Fransız ve Amerikan emperyalistleri tarafından desteklenen Geçici Hükümet halk üzerinde baskı uygulayacak ve onun gücünün yetmediği durumlarda Rusya'da bir diktatörlük

kurulacaktı. Bunun sonucu ise, Finlandiya'da 1918 yılında gerçekteşene benzeyen büyük bir katliam olurdu.

Bolşevikler ve toplumsal enerji

Bolşevikler toplumsal ve siyasi ilişkileri çok başarılı bir biçimde değerlendirerek iktidara geldi ve iktidarda kalabildi.

Avrupalı sosyalistler, köylülüğün öneiminin azaldığı bir ortamda, sömürgeleri göz ardı ederek iktidara gelmeye çalışıyordu.

Bolşevikler, Rusya işçi sınıfının gücüne, nüfusun ve askerlerin büyük bölümünün köylü olduğu koşullarda köylülüğün toprak talebini, yıllardır süren savaşta büyük sıkıntılar çeken askerlerin barış işteğini, "milletlerin hapishanesi Rusya"daki çeşitli milliyetlerin özerklik talebini ve sömürge halklarının emperyalizme duydukları tepkiyi ekleyerek başarılı olabildi.

İç Savaş, emperyalist saldırı ve iç ayaklanmalar

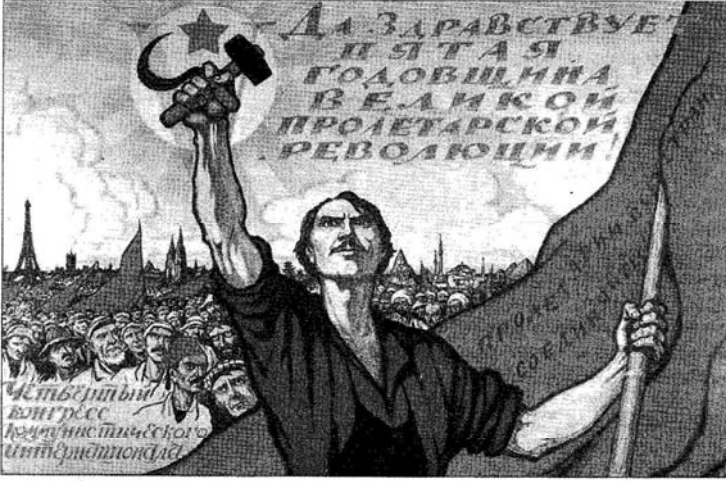
Sovyet Rusya, halka vaat edilen barışa ve ekmeğe hemen kavuşamadı. Tam tersine, Birinci Dünya Savaşı'nın acı ve sıkıntılarını bitmeden, iç savaş ve emperyalist saldırı başladı. Ayrıca bazı iç isyanlar da önemli sorun yarattı. Barış ve ekmeğ umuduyla gerçekteştirilen devrimin yeni savaşlara ve büyük bir açlığa yol açmasına rağmen varlığını sürdürmesinde, emperyalistlerin Rusya'ya saldırısı ve sosyalizm mücadelesinin vatan mücadelesi olarak sürdürölmesi etkili oldu. Sosyalizme ve Sovyetler'e karşı çıkan, vatan haini kabul edildi.

Bolşevikler, bu zor dönemi, savaş komünizmi olarak nitelendirilen katı ekonomik düzenlemeleri uygulayarak, beyaz teröre karşı kızıl teröre başvurarak, Bolşevik Partisi'nin en fedakâr unsurlarını cephelerde feda ederek, emperyalist saldırıya karşı halkı vatan savunmasında birleştirerek aştılar.

Bu dönemde sosyalistlerin temel taleplerinden biri, savunmada millis güçlerine dayanmaktı. Ancak Sovyet Rusya'da büyük saldırılara millis güçleriyle karşı konulması mümkün değildi. Kızıl Ordu, başından itibaren normal ordu düzeninde oluşturuldu, askeri disiplin uygulandı

Kızıl Ordu, başından itibaren normal ordu düzeninde oluşturuldu, askeri disiplin uygulandı ve subaylar seçimle değil, atamayla belirlendi.

Bolşevik Partisi, küçük ve zayıf devletlerin emperyalizmin zaferi anlamına geleceğinin bilincinde olarak, kurmaya çalıştıkları sosyalist devletin büyük ve güçlü olması için çaba gösterdi.

ve subaylar seçimle değil, atamayla belirlendi. Kızıl Ordu'nun başında bulunan Troçki gerek ordunun örgütlenmesine, gerek yönetilmesine büyük katkılarda bulundu.

Bolşevikler 3 Mart 1918 günü Almanlarla Brest-Litovsk Antlaşması'nı imzaladı. Bu antlaşmayla, Polonya, Litvanya, Ukrayna, Estonya, Letonya, Finlandiya ve Güney Kafkasya üzerinde Sovyet Rusya'nın hak iddiası sona erdi. Bolşevikler böylece küçümsenmeyecek bir bedel ödeyerek zaman kazandı ve Alman ordularının Batı'ya kaydırılarak Fransa'nın işini daha da zorlaştırmış oldu. Alman ordusunun teslim olması üzerine Rusya'ya emperyalist saldırı yoğunlaştı. Ancak, Almanya'nın yenilmesinin ardından, bu ülkedeki komünistler etkilerini artırmaya ve Sovyet Rusya ile yakınlaşmaya başladılar.

Bu süreçte, 1918 yılında emperyalist güçlerin Sovyet Rusya'ya saldırısı başladı. Emperyalist güçler, hem bir dünya devriminden ve devrimin kendi ülkelerine yayılmasından korkuyordu, hem de Çarlık Rusyası'na verdikleri borçların silinmesine ve Rusya'daki yatırımlarına el konmasına tepkiliydi. Ayrıca, Rusya'nın doğal zenginliklerine de el koymak istiyorlardı. Örneğin, ABD Başkanı Wilson, 17 Temmuz 1918 tarihinde, Kuzey Rusya'ya ve Sibiryaya asker gönderme kararını onayladı. Emperyalist güçlerin bu saldırısında, Rusya'daki gerici güçler de

Sovyet Rusya'ya karşı emperyalist güçlerle iş birliği yaptılar. 1920 yılının başlarına kadar süren emperyalist saldırıda 14 ülkeden asker yer aldı. İngiltere, Fransa ve ABD birliklerinde toplam 310 bin asker ve subay vardı. Aralarında Polonya, Finlandiya, Estonya, Çekoslovakya, Romanya, Sırbistan, İtalya, Japonya ve Yunanistan'ın da bulunduğu diğer ülkelerden 600 bin asker de Sovyet Rusya'ya saldırdı.(23)

Rusya'da emperyalistlerin Rusya'yı parçalamak amacıyla başlattıkları saldırıyla iç savaş aynı dönemde yaşandı. Bu mücadelede en büyük özveriye gösteren ve doğru önderlikle mücadelenin başarıya ulaşmasını sağlayan güç, Bolşeviklerdi.

Bolşevikler, iktidara gelir gelmez, Büyük Rus Şovenizmine karşı açık tavır aldılar. 2 (15) Kasım 1917 tarihinde yayınladıkları Rusya Halklarının Hakları Bildirgesi ve 1918 yılı ocak ayında yayınladıkları Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi ile Çarlık Rusyası döneminde baskı altında bırakılan milliyetlere eşitlik ve kaderlerini kendilerinin belirleme hakkını tanıdılar. Bu tavırlarıyla, ayrılıkçı milliyetçiliğin önünü kestiler; Rusya'nın federal bir devlet yapısı içinde bütünlüğünü sağladılar. Rusya'nın bütünlüğünün sağlanmasında en büyük rolü de milliyetler temelinde örgütlenmeyi reddeden ve tüm milliyetlerden komünistleri merkezi bir disiplin altında bir araya getiren Bolşevik

Partisi oynadı. Bolşevik Partisi, küçük ve zayıf devletlerin emperyalizmin zaferi anlamına geleceğinin bilincinde olarak, kurmaya çalıştıkları sosyalist devletin büyük ve güçlü olması için çaba gösterdi. Böylece, Rus Devrimi'nde vatan savunması ve sosyalizmin savunulması örtüştü. Bolşevik Partisi'nin bu çizgisi sayesinde, çağdışı kalmış Rus İmparatorluğu'nun kaderi değişti. Rusya, Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun yaşadığı bölünmeyi Bolşevikler sayesinde aştı. Ülkeye saldıran emperyalistlerin yenilgiye uğratılması da Bolşevik Partisi'nin merkezizetçi ve disiplinli kadroları ile Rus şovenizmini reddeden çağdaş vatanseverliği ve milliyetler konusunda izlediği toparlayıcı çizgi sayesinde mümkün olabildi.

Sovyet Rusya'nın emperyalist saldırıya karşı savunulması vatan savunmasıydı ve bu "vatan", Rus milliyetçiliğini değil, milliyet ayrımlarını aşan yeni bir anlayışı, "Sovyet insanının birliğini" ve vatanseverliği temel alıyordu. Bu nedenle, iç savaşta ve emperyalist müdahaleye karşı savaşta "en güvenilir Kızıl birlikler, Letonyalılar ve Orta Asyalılardı."(24)

1920 yılının sonlarına gelindiğinde, emperyalistler ve Rusya'daki işbirlikçileri yenilmiş durumdaydı. Yalnızca Sovyet Uzak Doğu'sunda Japon işgalcileri ve onların desteklediği bazı Beyazlar 1922 yılına kadar direndi.

Bu yıllarda bazı bölgelerde zengin köylü ayaklanmaları oldu. Anarşist Makhno'nun örgütlediği ayaklanma, Kronstadt deniz üssündeki askerlerin ayaklanması ve bazı sol örgütlerin ayaklanma girişimleri de yönetimi zorladı. Bazı dönemlerde yönetime karşı grevler de gündeme geldi. Bir bölümü ekonomik zorlukların yarattığı bu sorunların çözümü için, emperyalist saldırının ve iç savaşın sona ermesinin ardından, savaş komünizmi politikasından, üretimi artırmaya yönelik Yeni Ekonomik Politika'ya (NEP) geçildi.

Bu mücadelenin sonucunda 30 Aralık 1922 tarihinde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği kuruldu. Sovyetler Birliği, 15 sovyet sosyalist cumhuriyeti, 20 özerk cumhuriyet, 8 özerk bölge ve 10 ulusal bölgeden oluşuyordu.(25)

Bolşevikler'in diğer siyasal örgütlerle ilişkileri

Bolşevikler Rusya'da bir parti diktatörlüğü kurma niyetinde değildi. Nitekim, Ekim Devrimi sonrasında diğer sol siyasal partilere ve hatta burjuvazinin siyasal örgütlenmesi olan Kadet'lere yaşama ve faaliyette bulunma hakkı tanındı; Sovyet yönetiminde ve hatta Bakanlar Kurulu olan Halk Komiserleri Konseyi'nde Bolşevikler dışında Sol Sosyalist Devrimcilerden 3 komiser görev aldı. Bu örgütlere karşı izlenen politikanın değişmesinde, ülkede yaşanan iç savaş ve emperyalist saldırıya ilave olarak, bu örgütlerin de Sovyet Rusya'ya karşı saldırı gerçekleşmesi belirleyici oldu.

Sağ Sosyalist Devrimciler ve Menşeviklerin faaliyetleri 14 Haziran 1918 tarihinde yasaklandı. Ancak daha sonra Menşeviklere getirilen yasak 1918 Kasım'ında ve Sağ Sosyalist Devrimcilere getirilen yasak da 1919 Şubat'ında kaldırıldı.

Sovyetler'in 1919 Aralık ayındaki 7. Tüm-Rusya Kongresi'ne Menşevikler konuk olarak davet edildi.

1920 yılı ağustos ayında Menşevik Partisi'nin konferansı Moskova'da serbest olarak toplandı ve Sovyet basını bu olayı haber yaptı. Daha sonraki aylarda da Menşevikler ülkedeki önemli sendikaları denetimleri altında tutuyorlardı ve sendikaların üst örgütünün kongrelerinde

örgütlü bir biçimde tavrı alabiliyorlardı. 1920 yılı boyunca Menşevik Partisi'nin Moskova'daki büroları özgürce faaliyet gösterebiliyor ve bildiri yayınlatabiliyor, bülten çıkarabiliyordu. Menşevikler örgütlü bir biçimde yerel sovyet seçimlerine de katılabiliyordu.

Ancak 1921 yılı ilkbaharından itibaren Bolşevikler dışındaki siyasal örgütlere karşı uygulanan politika değişti ve bu partilerin faaliyetleri yasaklandı.

Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı

1917 Şubat Devrimi kendiliğinden gelişti. 1917 Ekim Devrimi ise Bolşeviklerin bilinçli ve örgütlü çabasının ürünüydü.

Çarlık Rusyası'nda komünistler iktidara gelince "milletler hapishanesi" olan Rusya'da farklı milliyetlerin kendi kaderlerini tayin hakkını savundular; ancak ayrılma hakkını boşanma hakkına benzeterek, boşanma hakkının bulunmasının mutlaka boşanılması anlamına gelmediğini vurguladılar. Bolşevikler, Büyük Rus şovenizminin ayrılıkçı milliyetçiliği tahrir ettiğini çok iyi biliyorlardı.

Emperyalizmin o dönemdeki politikası da Rus İmparatorluğu'nun (Avusturya-Macaristan ve Osmanlı imparatorlukları gibi) milliyetçilik yoluyla tasfiyesi ve sosyalist Rusya'nın küçültülmesi, zayıflatılması ve yok edilmesiydi.

1917 Şubat Devrimi'nden bir ay sonra Birinci Dünya Savaşı'na katılan ABD'nin başkanı Woodrow Wilson, ABD Kongresi'nde 8 Ocak 1918 günü yaptığı konuşmada, Avrupa'da ve özellikle Rusya'da kısa bir süre önce meydana gelen gelişmeler bağlamında ABD'nin 14 barış amacını (ilkesini) açıkladı. Bu konuşmada getirdiği genel bir ilke ise, "tüm halklara ve milliyetlere" adalet, özgürlük ve güven sağlanmasıydı. Wilson şunları söylüyordu: "Ana hatlarını belirttiğim tüm programda belirgin bir ilke geçerlidir. Bu, tüm halklara ve milliyetlere adalet ilkesidir ve ister güçlü ister zayıf olsunlar, birbirleriyle özgürlük ve güvenlik açısından eşit koşullarda yaşama haklarıdır."

Bu talebin ve politikanın amacı, Sovyet Rusya'da milliyetçilerle komünistleri karşı karşıya getirmek ve Sovyet Rusya'yı parçalamaktır. Hobsbawm bu konuda şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Gerçekte, Avrupa'da haritanın yeniden düzenlenmesinde temel ilke, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkına sahip olduğu inancına uygun olarak, etnik-dilsel ulus devletler yaratmaktır.(26) "Başkan Wilson'un 14 noktası, Lenin'in enternasyonalist çağrısına karşı milliyetçilik kartını oynuyordu. Küçük ulus devletlerden bir bölge, Kızıl virüse karşı bir tür karantina kemeri oluşturacaktı."(27)

Rus İmparatorluğu içinde hâkim çelişkinin etnisiteler ve milliyetlerin kendi aralarında değil de sınıflar arasında olması nedeniyle, Bolşevikler, Rus İmparatorluğu'ndaki komünistlerin ortak örgütlenmesinden ve birlikte mücadele etmesinden yanaydı.

Finliler 6 Aralık 1917 günü Sovyet Rusya'dan ayrıldı. Ardından Litvanya, Letonya, Ukrayna ve Estonya bağımsızlıklarını ilan etti.

Lenin'in Nisan tezlerinde ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkına ilişkin görüşleri Mullanur Vahitov'un Kazan Müslüman Sosyalist Komitesi'nin yayın organı olan Kızıl Bayrak'ta aktarıldı ve savunuldu. Çarlık Rusyası'nın özellikle son dönemlerinde üzerlerindeki baskı iyice artmış olan Müslümanların önemli bölümü, bu kararın da etkisiyle, Ekim Devrimi'ne sıcak baktı ve çok sayıda Müslüman, Bolşevik Partisi'ne katıldı. Bu süreçte Başkırtlar, Kazaklar, Orta Asya

Devrimin en yakın olduğu düşünülen ülke, Almanya idi. Savaşta yenilen Almanya'da işsizlik ve açlık yaygındı.

Müslümanları ve Rus Tatarları, Tatarlar ve Kafkasya, Sovyet Rusya içinde özerkliğini ilan etti.

Rus Devrimi'nin diğer ülkelerdeki etkileri

Rus Devrimi, devrimin nesnel koşullarının olgunlaştığı çeşitli ülkelerde devrimci durumun devrim girişimine dönüşmesine dolaylı ve bazen doğrudan katkıda bulundu. Bu süreç Bolşevikler için son derece önemliydi; çünkü Bolşeviklerin kafasındaki model, Rus Devrimi'nin Avrupa'da ve öncelikli olarak da Almanya'da devrimin tetikleyicisi (dinamitin fitili) olmasıydı. 1918-1920 döneminde bu umut gerçekleşiyor gibiydi; ancak 1921 yılında Avrupa'nın birçok bölgesindeki devrimci yükseliş geriledi; Sovyet Rusya da iç savaşın ve emperyalist saldırının ardından iç sorunlarına yöneldi. Emperyalist güçlerin Sovyet Rusya'ya saldırısının en önemli nedeni de birçok ülkede Rus Devrimi'ni izleyen devrimci yükseliş ve dalgaydı.

Devrimin en yakın olduğu düşünülen ülke, Almanya idi. Savaşta yenilen Almanya'da işsizlik ve açlık yaygındı. 4 yıllık savaşın yol açtığı tahribatın giderilmesi, galip devletlerle imzalanan Versay Antlaşması'nın Almanya'yı aşağılayıcı hükümleri ve savaş tazminatları nedeniyle olanaksız gözüküyordu. Ayrıca Almanya'da güçlü bir bilimsel sosyalist gelenek ve birikim vardı.

Daha 1917 yılı nisan ayında Leipzig'deki grevci işçiler bir İşçi Konseyi kurdular. Ağustos ayında da Wilhemshaven'daki denizciler ayaklandı ve "Rus modeli denizci konseyleri"nin kurulmasını talep ettiler.

Berlin'de, çoğunluğunu metal işçilerinin oluşturduğu "devrimci işçi temsilcileri" hareketi 28 Ocak 1918 günü yaygın bir grev başlattı. Yaklaşık 50 kentteki 1 milyon dolayındaki işçi grevlere katıldı. Berlin işçileri de 414 kişiden oluşan İşçi Konseyi'ni kurdu. Ancak hükümet sert tepki gösterdi. Güvenlik güçleriyle çatışmalar yaşandı. İşçi Konseyi dağıtıldı.

3 Kasım 1918 günü Kiel'deki Alman donanmasındaki denizciler, İngiliz donanmasıyla savaşmak için denize açılma emirlerine uymadılar. Gemilere kızıl bay-

rak çekildi. İşçiler de bu ayaklanmaya katıldı. Ortaya Gemiciler Konseyi ve İşçiler Konseyi çıktı. Ayaklanma ülkeye yayıldı. Aynı günlerde Münih'te İşçiler, Askerler ve Köylüler Geçici Konseyi kuruldu ve Bavyera Cumhuriyeti ilan edildi.

Ayaklanma yayıldı. Birçok yerde İşçi ve Asker Konseyleri kuruldu. Spartakistlerin ve devrimci işyeri temsilcilerinin çağrısı üzerine 9 Kasım 1918 günü Berlin işçileri de ayaklandı. Ayaklanmaya askerler de katıldı. Başbakan istifa etti. Başbakanlık görevini Sosyal Demokrat Partisi başkanı Friedrich Ebert üstlendi. Almanya bir "demokratik cumhuriyet"e dönüştü. Ancak yönetime sosyal demokratlar yerleşti.

Almanya'da bu süreçte ortaya çıkan Alman İşçi ve Asker Konseyleri bir güç odağı oldu. Ancak Alman sosyal demokratları bu devrimci süreci baltaladı, merkezi konseyin ve yerel konseylerin yetkileri giderek daraltıldı; eski devlet yapısı korundu ve daha da güçlendirildi. 23 Kasım'da da Konseylerin tüm yetkileri hükümete devredildi. 16 Aralık'ta Berlin'de Tüm-Almanya Konseyler Kongresi toplandı. Spartakistlerin 10 delegesine karşılık sosyal demokratların delege sayısı 400 dolayındaydı. Bu kongre, tüm yasama ve yürütme yetkisini hükümete devretti.

Sosyal demokratlar, gerici güçlerle iş birliği yaparak, 1919 Ocak'ında karşı saldırıya geçtiler. Bunun üzerine Spartakistler ayaklanma çağrısı yaptı; ancak hazır-

lıksız başlatılan bu ayaklanma yenildi ve ezildi. 15 Ocak 1919 günü, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg öldürüldü.

10 Ocak 1919 günü Bremen İşçi ve Asker Konseyi'nin ilan ettiği Bremen Sovyet Cumhuriyeti de gerici güçler tarafından ezildi; Almanya'yı "beyaz terör" sardı.

Ağırlaşan çalışma ve yaşam koşulları, 1919 Şubat ve Mart'ında Almanya'nın bazı bölgelerinde büyük grevlere yol açtı. Bu eylemler de gerici güçlerin yoğun baskısıyla ezildi. Örneğin, yalnızca mart ayındaki eylemlerde en az 1200 işçi öldürüldü; binlerce işçi tutuklandı.

Bavyera'da da 7 Nisan 1919 günü bir Sovyet Cumhuriyeti ilan edildi. Komünistler 14 Nisan'da ayaklanmanın başına geçti. Bavyera Sovyet'i 3 Mayıs'ta yenildi ve Alman işçileri sessizliğe büründü.

Rus Devrimi'nin dalgasından etkilenen diğer bir ülke de Finlandiya oldu. Finlandiya'da 14 Kasım 1917 günü genel grev yapıldı. Bu arada işçiler Kızıl Muhafız grupları oluşturdu. 27 Ocak 1918 gecesi Kızıl Muhafız birlikleri birçok kenti ele geçirdi. 28 Ocak 1918 günü de Halk Temsilcileri Konseyi oluşturuldu. Arkasından, köylülerin desteklediği karşıdevrim saldırısı ve iç savaş başladı.

Sovyet Rusya, Fin Kızıl Muhafızlarına silah ve cephane verdi. Birkaç bin Rus gönüllüsü ve yüzlerce Estonyalı gönüllü de yardıma koştu. Ancak 5 Mart 1918

Bolşeviklerin 1919 Mart'ında kurdukları 3. Enternasyonal, bir dünya komünist partisi olarak bu ülkelerdeki devrimci potansiyeli yönetme olanağına sahip değildi.

günü Alman birlikleri Finlandiya karşıdevrimcilerinin yardımına geldi. Almanlar 11 Nisan günü Helsinki'yi saldırdı. Helsinki üç gün direnebildi. Alman saldırısı sürecinde 25 bin dolayında Finli öldürüldü. Böylece Rusya'daki Ekim Devrimi sonrasında gerçekleştirilen ilk devrim girişimi yenilgiye uğradı.

Macaristan'da Bela Kun'un önderliğinde kurulan sovyet de kısa süre içinde yok edildi.

İtalya'da da devrimci bir yükseliş yaşandı ve yenildi.

Avusturya'da 14 Ocak 1918 günü grevler başladı ve hızla yaygınlaştı. Ardından Viyana'da İşçiler ve Askerler Konseyi oluşturuldu. Ancak Avusturya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin çabaları sonucunda bu girişim başarısız kaldı. 1918 yılı mayıs ayında dağıtılan ekme miktarı yarıya indirilince Viyana İşçi Konseyi yeniden oluştu. 22 Haziran günü de Budapeşte'de bir İşçi Konseyi ortaya çıktı. Ancak her iki girişim de Avusturya-Macaristan güvenlik güçleri tarafından tasfiye edildi.

СМЕРТЬ МИРОВОМУ ИМПЕРИАЛИЗМУ

Emperyalist ülkelerin sermayedar sınıfları sömürgelerin yağması ve sömürsünden el koydukları ekonomik artığın bir bölümünü kendi ülkelerinin işçi sınıflarına vererek, onları kapitalizmin mezar kazıcılarından kapitalizmin ve emperyalizmin payandalarına dönüştürmüşlerdi.

İngiltere'de 1916 yılında kurulan Ulusal İşyeri İşçi Temsilcileri ve İşçi Komiteleri Hareketi 1918 yılında etkinliğini artırdı ve işçi eylemleri yaygınlaştı.

Norveç'te ülkenin ilk genel grevi 6 Haziran 1917 günü yapıldı. 1917 yılı Aralık ayında Oslo'da ilk İşçi Konseyleri kendiliğinden ortaya çıktı. Bu girişim diğer kentlere de yayıldı ve bunların üyesi 1918 Şubat'ında 60 bini buldu. Ancak Norveç İşçi Partisi bu harekete karşı çıktı ve Konseyler 1918 sonunda dağıldı.

Gerek uzun ve yıpratıcı savaş koşulları, gerek Rus Devrimi'nin etkisiyle diğer birçok ülkede de grevler ve düzen-dışı ve düzen-karşıtı eylemler gerçekleştirildi. Ancak devrimci durumun ve devrimci krizin yaşandığı bazı ülkelerde, diğer bazı etmenlerin yanı sıra Bolşevik Partisi türü bir örgütlenmenin bulunmaması, devrimi engelledi. Bolşevikler'in 1919 Mart'ında Komintern'i (Üçüncü Enternasyonal, Komünist Enternasyonal) kurarak bu eksikliği giderme girişimi de istenen sonucu sağlayamadı.

Rus Devrimi'nde sömürgeler sorunu

Marx'ın Rusya'dan beklentisi, bu ülkedeki devrimin endüstri açısından daha gelişmiş ülkelerde proleter devrimlerine yol açmasıydı. Lenin'in beklentisi de bu doğrultuydu. 7 Kasım 1917'den itibaren yapılan açıklamalarda bu beklenti açık bir biçimde ifade edilmiştir.

Bu beklentinin nesnel koşulları da vardı.

Emperyalist ülkelerin sermayedar sınıfları sömürgelerin yağması ve sömürsünden el koydukları ekonomik artığın bir bölümünü kendi ülkelerinin işçi sınıflarına vererek, onları kapitalizmin mezar kazıcılarından kapitalizmin ve emperyalizmin payandalarına dönüştürmüşlerdi. Ancak beklenenden çok daha uzun ve tahripkâr bir savaş yaşanmış, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının çalışma ve yaşam koşulları çok kötüleşmişti. Ayrıca ölen ve yaralanan asker ve sivillerin sayısı da geçmiş savaşlarla kıyaslanmayacak kadar yüksekti. İşçi sınıfları, emperyalist sömürden yararlanmanın karşılığında çok büyük bedeller ödeyince,

yeniden kapitalizmin mezar kazıcılarına dönüşmeleri olanağı doğdu.

Bolşevikler'in 1917 yılındaki beklentisi bu nedenle gerçekçiydi. Ancak, özellikle yenilmiş Almanya'da ayaklanan işçi sınıflarının enerjisini devrime yöneltecek ve yönetecek bir siyasi örgütün yokluğu, bu olanağı ortadan kaldırdı. Bolşeviklerin 1919 Mart'ında kurdukları 3. Enternasyonal ise bir dünya komünist partisi olarak bu ülkelerdeki devrimci potansiyeli yönetme olanağına sahip değildi.

1920 yılının sonlarında artık Avrupa'da bir devrimci dalga umudu sönmüş ve tükenmişti. 1921 yılındaki ekonomik kriz de böyle bir devrimci dalga yaratmadı.

Bolşevikler bu kez sömürge ve yarı-sömürgelere yöneldiler.

Ancak sömürge ve yarı-sömürgelere önem verenler iki ayrı grupta sınıflandırılabilir.

Bolşevikler'in önder kadrolarında (Lenin dahil) ağır basan anlayış, sömürge ve yarı-sömürgelerin anti-emperyalist bir mücadeleye girmesi sayesinde emperyalist ülkelerin zayıflaması ve kendi işçi sınıflarının desteğini yitirmesiydi. Savaş sürecinde radikalleşen işçi sınıfları, savaş sonrasında yeniden kapitalizmin ve emperyalizmin payandalarına dönüştürülmüştü. Sömürgelerin (ne tür bir önderlikte olursa olsun) bağımsızlık savaşına girmeleri, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının satın alınmasında kullanılan kaynakları azaltacak ve onları yeniden radikalleştirecekti. Köylülüğün nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturduğu bu ülkelerde Sovyet Rusya'nın yardım ve desteğiyle ve ülke komünistlerinin önderliğinde farklı bir strateji düşünülmüyordu. Ancak, çok ilginç bir biçimde, Moğolistan'da 1921 yılında böyle bir yönetim oluştu.

Bolşeviklerin Batı'ya yönelmeleri çok doğaldı. Sosyalizm kitlelerin yaşam düzeyini yükseltmeliydi. Özellikle köylülüğün desteğinin sağlanabilmesi buna bağlıydı. Batı'nın gelişmiş ekonomileri bu güce sahipti. Doğu ise bu açıdan destek değil, köstekt; Sovyet Rusya'nın zaten kıt olan kaynaklarının bir bölümünü tüketilirdi.

Sömürge ve yarı-sömürgelerdeki anti-empyralist mücadeleye ikinci yaklaşım, buralarda komünist partisinin öncülüğünde devrimci bir yönetimin işbaşına gelebileceğini savunuyordu. Bu kesim için, Sovyet Rusya'nın asıl müttefiki sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin halklarıydı. Devrim dalgası Batı'dan Doğu'ya kaymıştı. Doğu'nun devrimleri, dünya devrimini gerçekleştirme umudunu Batı'ya bağlayanların beklentisi doğrultusunda yalnızca Batı devrimlerine tetikleyecek bir güç veya araç değildi; dünya devriminin geleceği buralardaydı.

Bu konu Komintern'in 1920 Temmuz-Ağustos'unda toplanan ikinci kurul-tayında ayrıntılı olarak tartışıldı. Lenin'in ve Roy'un tezleri bir biçimde uzlaştırılarak bu tartışma geçici olarak sonuçlandırıldı. Lenin'in hastalığı, Sovyet Rusya'nın 1921 yılında yaşadığı büyük sorunlar ve sömürgelerde beklenen anti-empyralist mücadelenin gelişmesi nedeniyle, bu konudaki farklılıklar önemini yitirdi. Çin Devrimi ise, 1920-21'de Bolşeviklerin çoğunun savunduğundan farklı bir çizgide gelişti.

Sonuç

Rus Devrimi insanlık tarihinin en önemli dönüm noktalarındandır. Bize bıraktığı en önemli miraslardan biri, örgütlü gücün, ekonomik, siyasal ve toplumsal yapı ve dinamikleri bilimsel yöntemle objektif bir biçimde analiz ederek, tarihin gelişimini yönlendirebileceği gerçeğidir. Şartlar olgunlaşmadan, kitleler değişimin gerekli, zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu kendi deneyimleriyle yaşayarak öğrenmeden, değişim sağlanamaz. Bozkır kurumadan, değil bir kıvılcım, insan kendisini yaksa bile bozkır tutuşmaz. Türkiye sosyalist hareket tarihinde şartlar olgunlaşmadan kendini feda etmiş inançlı insanların sayısı az değildir. Bozkır kurduğunda da kıvılcım olmazsa, otlar çürür gider.

Rus Devrimi, Lenin'in önderliği ve yol göstericiliği altında, bozkırın kuruması sürecinde gerekli hazırlıkları yaparak, en uygun zamanda bozkırı tutuşturdu. Bolşevik Partisi'nin tuttuğu bozkır, dünyada empyralizme ve kapitalizme karşı büyük bir dalga yarattı. Bolşevikler

7 Kasım 1917 günü iktidarı almasaydı, 1950'li yıllarda dünya nüfusunun üçte biri komünist partilerin yönetimi altında olmazdı; sömürge sistemi çözülmezdi, cenneti yeryüzünde yaratma umudu bir kez daha sönerdi. Rus Devrimi'ni gerçekleştiren ve Sovyetler Birliği'ni kuranlar, insanlık tarihine şanlı sayfalar armağan ettiler. Bugün insanlığın sınırsız ve sömürsüz bir dünya mücadelesinde yer alanların bu deneyimden öğrenecekleri çok ders vardır.

Kaynakça

- Best, A. ve diğerleri, *International History of the Twentieth Century*, Routledge, New York, 2004.
- Bugavey, Y.I. ve diğerleri, *A Short History of the Communist Party of the Soviet Union*, Progress Publishers, Moscow, 1977.
- Carr, Edward Hallett, *The Bolshevik Revolution, 1917-1923, Vol.I*, Macmillan Com., New York, 1951.
- Carr, Edward Hallett, *The Bolshevik Revolution, 1917-1923, Vol.II*, Macmillan Com., New York, 1952.
- Carr, Edward Hallett, *The Bolshevik Revolution, 1917-1923, Vol.III*, Macmillan and Com.Ltd., London, 1953.
- Chertikhin, V.Y. ve diğerleri, *The Revolutionary Movement of Our Time and Nationalism*, Progress Publishers, Moscow, 1975.
- Faulkner, Neil, *A Marxist History of the World, From Neanderthals to Neoliberals*, Pluto Press, London, 2013.
- Fitzpatrick, Sheila, *The Russian Revolution*, Oxford University Press, New York, 1994.
- Harman, Chris, *A People's History of the World*, Bookmarks Pub., Malta, 2002.
- Hill, Christopher, *Lenin and the Russian Revolution*, Hodder and Stoughton Ltd., London, 1947.
- Hobsbawm, Eric, *The Age of Extremes, the Short Twentieth Century (1914-1991)*, Abacus, London, 1995
- Lenin, *Collected Works*, Vol. 25, 26, 27, Moscow.
- Lichtheim, George, *A Short History of Socialism*, Fontana Books, Glasgow, 1975
- Ness, Immanuel (ed), *The Encyclopedia of Revolution and Protest, 1500 to the Present (8 volumes)*, Wiley-Blackwell, Singapore, 2009.
- Polyakov, Y.-Leichuk, V.-Protopopov, A., *A Short History of Soviet Society*, Progress Publishers, Moscow, 1977.
- Roy, M.N., *The Russian Revolution*, Renaissance Publishers, Calcutta, 1949.
- Schuster, D., *The German Trade Union Movement*, DGB, Göttingen, 1985
- Trotsky, *History of the Russian Revolution*, Vol.1, Sphere Books, London, 1967
- Ulyanovsky, R.A., *The Comintern and the East, The Struggle for the Leninist Strategy and Tactics in National Liberation Movements*, Progress Publishers, Moscow, 1979.
- Westwood, J.N., *Endurance and Endeavour, Russian History, 1812-2001*, Fifth Edition, Oxford University Press, New York, 2002.
- Dipnotlar**
- (1) Makalede kullanılan "Rus Devrimi", "Büyük Ekim Devrimi", "Bolşevik Devrimi" veya "Sovyet Devrimi" kavramları aynı anlama gelmektedir.

(2) Rusya'da 31 Ocak 1918 tarihine kadar Jül Sezar'ın geliştirdiği Julian takvimi kullanılıyordu. Bu takvim, günümüzde kullanılan Gregoryan takviminden veya Miladi takvimden 13 gün geriydi. 14 Şubat 1918 gününden itibaren Miladi takvim kullanılmaya başlandı. Bu metinde verilen tarihler, 31 Ocak 1918 tarihine kadar Julian takvimine göre; ancak yanın-da ayrıca içinde Miladi takvim gösterilmiştir.

(3) Trotsky, *History of the Russian Revolution*, Vol.1, Sphere Books, London, 1967, s.15.

(4) Hobsbawm, Eric, *The Age of Extremes, the Short Twentieth Century (1914-1991)*, Abacus, London, 1995, s. 64. Kızıl Ordu'da Çarlık Rusyası subaylarının rolü ve katkısı konusunda şu bilgi verilmektedir: "Iç Savaş'ın sonuna gelindiğinde, Kızıl Ordu'nun komutanlarının yaklaşık dörtte üçü eski subaylardı." Westwood, J.N., *Endurance and Endeavour, Russian History, 1812-2001*, Fifth Edition, Oxford University Press, New York, 2002, s.255.

(5) 1898 yılında kurulan Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi, 1903 yılındaki kongresinde RSDİP (Bolşevik) ve RSDİP (Menşevik) olarak ikiye bölündü. RSDİP (B)'nin adı 6 Mart 1918 günü toplanan 7. Kongre'de Rusya Komünist Partisi olarak değiştirildi. Yazıda genellikle "Bolşevik Partisi" adı kullanıldı.

(6) Westwood, J.N., a.g.k., s.170-3.

(7) Lichtheim, George, *A Short History of Socialism*, Fontana Books, Glasgow, 1975, s.151.

(8) Westwood, J.N., a.g.k., s.184-5.

(9) Zagladin, V.V., *The International Working Class Movement, Vol.4, The Socialist Revolution in Russia and the International Working Class (1917-1923)*, Progress Publishers, Moscow, 1984.

(10) Zagladin, V.V., a.g.k., 1984, s.33.

(11) Lenin'in RSDİP (B) Merkez Komitesi'ne yazdığı 30 Ağustos (12 Eylül) 1917 tarihli mektup için bkz. Lenin, *Collected Works*, Cilt 25, Progress Pub., 1974, Moskova, s.289-293.

(12) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, Moscow, 1977, s.19-21.

(13) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, s.84.

(14) Lenin, *Collected Works*, Vol.27, Moscow, 1974, s.258 ve 259.

(15) Lenin, "Halk Komiserleri Konseyi'nin Faaliyetlerine İlişkin Rapor," *Collected Works*, Vol.26, s.470.

(16) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, s.74.

(17) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, s.182.(18) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, s.240.

(19) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, s.420.

(20) Lenin, *Collected Works*, Vol.26, s.482.

(21) Lenin, *Collected Works*, Vol. 27, 1974, s.98.

(22) Schuster, D., *The German Trade Union Movement*, DGB, Göttingen, 1985, s.43.

(23) Ayrıntılı bilgi için bkz. Zagladin, V.V., a.g.k., 1984, s.303-318, özellikle s.313.

(24) Westwood, J.N., a.g.k., 2002, s.255.

(25) Chertikhin, V.Y. ve diğerleri, *The Revolutionary Movement of Our Time and Nationalism*, Progress Publishers, Moscow, 1975, s.134.

(26) Hobsbawm, E., a.g.k., s.31.

(27) Hobsbawm, E., a.g.k., s.67. "14 nokta, Bolşeviklerin barış manifestosuna reformist bir yanıtı." Best, A. ve diğerleri, *International History of the Twentieth Century*, Routledge, New York, 2004, s.36.